

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Kuinka Suomi siivottiin päivässä

Suomi puhtaaksi – päivässä! -ympäristökampanjan arviointiraportti

Marianne Rintala

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

syyskuu/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Marianne Rintala	Sivumäärä 71 ja 11 liitesivua
Työn nimi Kuinka Suomi siivottiin päivässä: Suomi puhtaaksi – päivässä! -ympäristökampanjan arviointiraportti	
Ohjaava opettaja Pauli Kurikka	
Työn tilaaja / työelämäohjaaja Suomi puhtaaksi – päivässä! -kampanja / Heikki Attila ja Niklas Toivakainen	
Tiivistelmä <p>Tämä opinnäytetyö on arviointiraportti Suomi puhtaaksi – päivässä! -ympäristökampanjan onnistumisesta keväällä 2011. Kyseessä oli suuret koko kansan talkoot, joissa siivottiin laittomia roskaantumisalueita Suomen luonnosta. Talkoopäivä oli perjantai 6.5.2011. Siivoukseen osallistui lähes 300 000 ihmistä, mukana oli puolet Suomen kunnista, 172, sisältäen kaikki suurimmat. Kampanja on osa maailmanlaajuisista Let's Do It! -siivousliikettä, jonka tarkoituksena on koota ensi vuonna satoja miljoonia ihmisiä siivoamaan koko maailma ja täten kohottaa ihmisten ympäristötietoisuutta.</p> <p>Raporttiin on koottu Suomi puhtaaksi – päivässä! -kampanjan kulku. Yhtenä osiona on kampanjan laadullinen ja määrällinen tutkimus. Tilastojen lisäksi tutkimuskyselyssä kerättiin osallistujatahojen kuten mukana olleiden kuntien teknisten toimien, vapaaehtoisten, ministeriöiden ja jäteyhtiöiden mielipiteitä kampanjasta. Lopussa analysoidaan, mitä olisi voinut tehdä toisin tai mitä tulisi seuraavalla kerralla tehdä toisin.</p> <p>Tilajana on Suomi puhtaaksi – päivässä! -kampanja ja rahoittajana ELY -keskus. Raportti julkaistaan internetissä osoitteessa www.suomipuhtaaksi.fi. Lisäksi siitä on tehty jo lyhennelmä, joka on toimitettu mm. neljälle kampanjaa tukeneelle ministeriölle sekä presidentille, joka toimi kampanjan suojelijana.</p> <p>Suomi puhtaaksi – päivässä! -ympäristökampanja tullaan toivottavasti järjestämään uudelleen ensi keväänä. Tämä arviointiraportti luo pohjaa sekä taustatietoa, jotta kampanjaa voidaan edelleen kehittää kokemusten pohjalta. Arviointiraportin vertailupohjana on käytetty Sloveniassa vuotta aikaisemmin järjestetyn vastaavanlaisen menestyksekkään kampanjan raporttia.</p>	
Asiasanat Ympäristö, Ympäristötietoisuus, Talkoot, Vapaaehtoistyö, Siivous, Roskaaminen, Järjestöt	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Marianne Rintala	Number of Pages 71 and 11 annex
Title How Finland was cleaned in one day: An analysing report of the Clean Finland in One Day! – environmental campaign	
Supervisor Pauli Kurikka	
Subscriber / Mentors Clean Finland in one day! – Environmental campaign / Heikki Attila and Niklas Toivakainen	
Abstract <p>This thesis is an analysing report of an environmental campaign that took place in Finland for the first time this year's spring. The campaign is called Clean Finland in One Day! The idea was to gather a nation wide volunteering group to remove illegally dumped waste from the natural environment; forests, lakesides and riverbanks. The cleaning happened on May 6th 2011. Nearly 300 000 people joined along with 172 municipalities, including all the biggest cities. This cleaning campaign is a part of global Let's Do It! -cleaning movement which started from Estonia in 2008. The movement aims to gather millions of people to clean up the whole Earth in 2012 and to raise people's environmental awareness.</p> <p>This report tells how the Clean Finland in One Day! -campaign was made and how it was created and carried out. It includes a qualitative and a quantitative survey, which were made to the municipalities, volunteers, ministries and waste companies that took part in the campaign. In the end of the report there are future plans, analyses and dreaming where this project could lead and what should be done differently next time.</p> <p>The Clean Finland in One Day! -movement ordered this analysing report and it is funded by the Centre of Economic Development, Transport and the Environment. The report will be published on the web site: www.suomipuhtaaksi.fi for all to see. There is also a shortened version delivered to the co-operating ministries and the president, who supported the campaign.</p> <p>This report is above all an evaluation about the campaign. It will support the purpose to reorganise the project again in the future. This report is slightly influenced on the report from Slovenia, where the same campaign ran successfully the year before.</p>	
Keywords Environment, Environmental awareness, Voluntary work, Cleaning, Littering, NGO's	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 ROSKA LUONNOSSA ON ROSKA MIELESSÄ – PROJEKTIN TAUSTAT	7
2.1 Tavoitteet korkealla	10
2.2 Siivoustalkoot on jo vanha juttu	12
2.3 Siivouspäivän suosio	14
2.4 Mallia ulkomailta	15
2.5 Roskaantumisalueiden kartoitus	17
3 ORGANISAATIO	18
3.1 Keskeiset henkilöt	18
3.2 Taustatuki Tampereelta	19
3.3 Projektin aikataulu	20
3.3.1 Kampanjan suunnittelua – syksy 2010	20
3.3.2 Kaikki mukaan – tammi-helmikuu 2011	21
3.3.3 Lehdistötiedotteita ja vierailijoita – maaliskuuhuhtikuu 2011	22
3.3.4 Kaiken huippu – toukokuu 2011	24
3.4 Kumppanit ja tukijat	25
3.5 Rahoitus	28
3.6 Vapaaehtoisten organisoiminen	29
3.7 Projektityökalu Dragon Dreaming	31
4 VIESTINTÄ	32
4.1 Ulkoinen viestintä	34
4.2 Sisäinen viestintä	42
5 AJATTELE GLOBAALISTI, TOIMI LOKAALISTI – KYSELYN TULOKSET	43
5.1 Mukaan tulleet kunnat	44
5.2 Kuntakyselyn tulokset	45
5.2.1 Kunnan osallistuminen siivouspäivään	47
5.2.2 Ajankohta	48
5.2.3 Roskaantumisalueita jäi vielä	49
5.2.4 Muita toiveita	50
5.2.5 Siivoojien ja roskien määrät	51
5.2.6 Avoimet kommentoinnit	53
5.3 Vapaaehtoisten kommentteja	57
6 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA PARANNUSEHDOTUKSIA	59
6.1 18 Parannusehdotusta tulevaisuudelle	59
6.2 Onnistumiset ja parannuksen paikat	63
6.3 Puhtaamman ja elinvoimaisemman ympäristön puolesta	64
7 SUOMI ON PUHTAIN MAA MAAILMASSA	66
LÄHTEET	69
LIITTEET	72
Liite 1: Flajjeri	72
Liite 2: Milla Paloniemen sarjakuva	73
Liite 3: Järjestöyhteistyökirje	74
Liite 4: Kuntakirje	75
Liite 5: Lehdistötiedote	76

Liite 6: Lehtijuttuja	77
Liite 7: Webropol-kyselykaavake	81

1 JOHDANTO

Suomen suurin ympäristökampanja Suomi puhtaaksi – päivässä! toteutettiin ensimmäistä kertaa keväällä 2011. Tarkoituksena oli koota koko kansan yhteiset talkoot ja siivota luonnosta kaikki laittomat roskaantumisalueet yhdessä päivässä, 6. toukokuuta. Siivoustalkoisiin osallistui 172 kuntaa, eli puolet Suomen kunnista sisältäen kaikki suurimmat kaupungit. Jopa 295 000 suomalaista siivosi lähiympäristöönsä kampanjan nimissä. Kampanja pohjautui Virossa vuonna 2008 aloitettuun kansainväliseksi kasvaneeseen Let's Do It! World -liikkeeseen, jonka päämääränä on siivota koko maailma puhtaaksi.

Kenellä on vastuu siististä ympäristöstä? Miksi roskataan? Kuka roskaa? Miten roskaamisen saisi loppumaan? Onko Suomi puhdas maa? Miten tällaisella kampanjalla voi vaikuttaa? Oliko sillä vaikutusta? Miten toimintaa voisi kehittää jatkossa? Tästä arviointiraportista selviää, kuinka siivous toteutettiin ja mitä se sai aikaan. Lopussa kootaan yhteen se, mitä kannattaa tehdä toisin tulevaisuudessa. Kokosin tietoja kesän 2011 aikana valtakunnallisella kyselyllä, josta selvisi kampanjan myönteinen vaikutus ympäri Suomen. Toimin itse myös kampanjan ydinryhmässä projektisihteerinä kevään ajan. Tämän arviointiraportin kokoamisessa on auttanut kampanjan ydinryhmän projektisihteerit Heikki H. Attila sekä Niklas Toivakainen.

Suomi puhtaaksi – päivässä! -kampanjan päätavoite oli siis puhdas Suomi. Sivutavoitteina olivat talkoohengen elvyttäminen ja vastuullisen elämäntavan sekä ympäristötietoisuuden levittäminen. Ajatus oli, että siivoamalla roskat pois luonnosta, puhdistamme samalla myös mieleemme. Tämä on todellista ympäristötietoisuuden nousua.

**SUOMI PUHTAAKSI
-PÄIVÄSSÄ!**

Romukasa metsässä. Kuva: Minna Kulmala.

2 ROSKA LUONNOSSA ON ROSKA MIELESSÄ – PROJEKTIN TAUSTAT

Suomi on yksi maailman puhtaimmista maista. Jätehuolto ja monen materiaalin jälleekierrätysprosentti on lähellä sataa. Esimerkiksi Suomen Panimoliiton mukaan kuluttajat ovat halukkaita palauttamaan tyhjät pakkaukset. Tämä yleinen mielipide ilmenee käytännössä korkeina palautusprosentteina. Muovisissa juomapakkauksissa kierrätysprosentti 92 on huippuluokkaa maailmassa. Alumiinitölkkien palautusaste on 94 % ja lasipullojen kierrätysprosentti on lähes 100 (Panimoliitto 2010). Silti roskaaminen lisääntyy edelleen. Helsingin Rakennusviraston teettämän Roskakulttuuri - tutkimuksen mukaan roskaaminen on elinympäristöongelma, jossa yksilön vastuu ja yhteisestä elinympäristöstä huolehtiminen kytkeytyvät toisiinsa. Syynä roskauksen lisääntymiseen on se, että kaupunkilaiset viettävät enemmän vapaa-aikaa kaupunkipuistoissa, toreilla ja aukioilla. Mukana kulkevat kertakäyttöiset pakkaukset kuten hampurilaiskääreet, kahvikupit, pizzalaatikot ja olutpakkaukset. Ihmisten tapa käsitellä niitä käytön jälkeen kuvastaa konkreettisella tavalla heidän suhdettaan ympäristöön. (Haverinen 2008, 10.)

Myös luonnossa liikkujat ovat huomanneet, että Suomen metsissä on runsaasti sinne kuulumattomia rakennus-, mökki- ja talousjätteiden kaatopaikkoja. Näitä kutsutaan laittomiksi roskaantumisalueiksi. Suuri vastuu jätteiden loppusijoittelussa on kunnilla ja kaupungeilla, vaikka roskaajat ovat enimmäkseen yksityisiä ihmisiä. On siis tärkeää panostaa asenteiden muutokseen; tavaran heittäminen luontoon on väärin. Arvotutkija Martti Puohiniemen mukaan arvot ohjaavat ihmisten tekemiä valintoja. Arvojen pohjalta selitetään omaa käyttäytymistä ja arvioidaan toisten käyttäytymistä. Hyvin usein voidaan tehdä huomio, etteivät arvot ja teot kohtaa. Etenkin ympäristöön liittyvät arvot ja käyttäytyminen ovat ristiriidassa keskenään. (Puohiniemi 2002, 215.)

Vuonna 1993 asetetussa jätehuoltolaissa roskaus ja roskaajan velvollisuudet on määritelty seuraavasti:

Ympäristöön ei saa jättää roskaa, likaa eikä käytöstä poistettua konetta, laitetta, ajoneuvoa, alusta tai muuta esinettä siten, että siitä voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle, epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä tai niihin rinnastettavaa muuta vaaraa tai haittaa. (Jätehuoltolaki, 4 luku, 19§ roskaamiskiello.)

Roskaaja on velvollinen puhdistamaan roskaantuneen alueen. Roskaajana pidetään myös hovi- tai muun sellaisen tilaisuuden järjestäjää, jos ympäristö roskaantuu tilaisuuden seurauksena. Jos roskaajaa ei saada selville tai tavoiteta taikka jos roskaaja laiminlyö puhdistamisvelvollisuutensa ja kysymys on yleisen tai yksityisen tien alueesta taikka sen vier- tai liitännäisalueesta, rautatiealueesta, yleisen ulkoilu- tai moottorikelkkailureitin alueesta, yleisestä ulkoilu- tai virkistysalueesta taikka muusta näihin rinnastettavasta yleisesti käytettäväksi tarkoitettu alueesta tai alueesta, jolla on voimassa asemakaava, on roskaantuneen alueen haltija ja yleisen ulkoilu- tai moottorikelkkailureitin alueella sen pitäjä velvollinen puhdistamaan alueen. (Jätehuoltolaki, 4 luku, 20§ roskaantuneen alueen puhdistamisvelvollisuus.)

Ympäristön puhtaudella on myös kauaskantoisempia vaikutuksia. Esimerkiksi Helsingin Sanomat julkaisi huhtikuussa 2011 artikkelin, jonka mukaan tutkijat ovat todenneet roskaisen ympäristön ruokkivan stereotyyppisiä näkemyksiä, eli esimerkiksi rasismia. ”Ensimmäinen askel rasismin vastaisessa taistelussa pitäisi olla ympäristön siistiminen. Hollantilaistutkimus osoittaa, että mitä kaoottisempi ja roskaisempi ympäristö on, sitä kaavamaisemmin ihmiset toisistaan ajattelevat. Tulokset osoittivat, että roskaisessa ympäristössä ihmiset arvioivat toisia ihmisiä johdonmukaisesti stereotyyppisemmin kuin siistissä ympäristössä.” (Kaaro 2011.) Tutkimus allekirjoittaa sen,

kuinka puhdas ympäristö rauhoittaa mieltä, tämä on juuri se, mitä kampanjallakin halutaan ihmisten oivaltavan.

Jyväskylän ammattikorkeakoululle vuonna 2008 tehdyssä opinnäytetyössä ”Vain heikot roskaavat” on tutkittu nuorten roskaamiseen liittyviä asenteita. Opinnäytetyöstä käy ilmi, että pahiten roskaava ikäryhmä on arvioiden mukaan 12–25 -vuotiaat nuoret. Nuoret aikuiset roskaavat eniten yleisillä alueilla kuten puistoissa, ja tyypillisimmät heidän maahan heittämänsä roskat ovat tupakantumpit ja -askit, pitsalaatikot, hampurilaispaperit, sipsipussit, purukumit sekä olutpakkaukset. Lisäksi keski-ikäiset omakotiasukkaat ovat toinen suuri ryhmä, jonka on havaittu roskaavan paljon. He roskaavat pääsääntöisesti metsissä ja heidän epäillään tuovan sinne esineitä, joista jäteasemalla joutuisi maksamaan jätteenkäsittelymaksun. Tällaisia esineitä ovat esimerkiksi kiuaskivet, kodinkoneet, muuttokuormat ja polkupyörän rungot. Lisäksi metsiin tuodaan myös eväsretkien pakkauksia ja puutarhajätettä, jonka uskotaan maatuovan luonnossa. (Orava & Viinikainen 2008, 21.)

Tyypillinen roskaantumisalue metsässä. Kuva: Jaani Hintikainen

Roskaamisesta sakottaminen on tullut myös esiin muutamaan kertaan kampanjan kuluessa. Suomi puhtaaksi – päivässä! -liike ei kannata sanktioita. Joissakin maissa se on kuitenkin käytäntönä. Esimerkiksi Helsingin Sanomien uutisen mukaan Ruot-

sisä heinäkuussa 2011 voimaan tullut sakko ei ole vähentänyt roskaamista. Vajaan 90 euron suuruisen sakon voi saada roskan heittämisestä maahan julkisella paikalla, mutta vain kuusi kuntaa 230 kyselyyn vastanneesta arvioi sakkojen vähentäneen roskaamista (Hs.fi 2011). Tupakan tumpit ovatkin kenties aikamme yleisin roska. Vastoin yleistä luuloa ne eivät maadu koskaan (Merimaa 2008). Suomi puhtaaksi – päivässä! -liike uskoo, että ympäristötietoisuuden kohoaminen vaatii asennemuutosta, jonka voi saavuttaa vain toiminnan kautta.

Suomi puhtaaksi – päivässä! -kampanjan aloittaneen koordinaattorin, ympäristötieteen maisteri Jaani Hintikaisen syksyllä 2010 tekemien laskelmien mukaan Suomessa tulee vuodessa noin 30 miljoonan euron kustannus siivoamisesta. Summa lisääntyy 1,5 miljoonalla vuosittain (Hintikainen 2010). On myös huomattavaa kuinka suurissa yleisötapahtumissa roskaaminen kiihtyy, esimerkiksi pelkästään Kaivopuiston alueelta Helsingistä kerätään vapun jälkeen roskaa lähes 400 kuution verran. Vuonna 2009 vapun jälkeinen siivousoperaatio maksoi Helsingin kaupungille yli 100 000 euroa (HYY 2011). Toinen suuri ongelma on Vantaanjoella järjestettävä heinäkuinen Kaljakellunta, jonne ihmiset tulevat kellumaan juovuksissa kumiveneillä pitkin jokea jättäen jälkeensä hurjat määrät roskaa. Uutisen mukaan tapahtuma aiheutti tänä vuonna jopa 50 000 euron siivouslaskun (Uusi Suomi 2011). Helsingin kaupungin apulaiskaupunginjohtaja Pekka Sauri onkin todennut, että mitä enemmän kaupunki käyttää rahaa siivoamiseen, sitä enemmän ihmiset roskaavat. Tällaisten havaintojen pohjalta pieni joukko ympäristöaktiiveja päätti tehdä jotain ja aloittaa projektin nimeltä Suomi puhtaaksi – päivässä!

2.1 Tavoitteet korkealla

Olimme tietoisia, että koko maan siivoaminen yhdessä päivässä tarkoittaa paljon kovaa työtä ja ison kauhallisen hulluutta. Ymmärsimme, että asennemuutosta ei saada aikaan puhumalla, tarvitaan tekoja. Tällainen yhdessä päivässä suurilla talkoilla toteutettava siivous ja sen ympärillä pyörivä julkisuus on todistettu toimivaksi asenteiden muuttajaksi mm. Virossa ja Sloveniassa. Niinpä asetimme tavoitteeksi aktivoida Suomessa yli 750 000 ihmistä valtakunnallisiin talkoisiin perjantaina 6.5.2011. Tämä

vaatisi noin sadan hengen aktiivista taustatiimiä joka työskentelisi pitkin kevättä tiedottaen talkoista. Tavoitteena oli myös luoda internettiin koko maan kattava avoin Roskakartta, johon kuka tahansa voi merkata luonnosta löytämiään laittomia roskaantumisalueita kevään aikana. Tällöin itse siivouspäivänä keskityttäisiin siivoamiseen. Projektin tärkeimpänä alueena oli yhteistyön luominen eri tahojen välille – saat-taa koululaiset, virkamiehet, ministerit, työttömät, eri kulttuuritaustaiset sekä tavalliset työssäkävijät yhteen hyvän asian puolesta.

Kampanjan suurimpia haasteita oli roskien kartoittaminen ja vapaaehtoistoimijoiden kerääminen. Projekti oli niin suuri ja kattava, että lopulta sen organisoimiseen olisi tarvittu ehkä enemmän aikaa ja kunnollinen johtoryhmä. Valitettavasti koordinaattorimme väsyi joulukuussa – viisi kuukautta ennen siivouspäivää. Tilalle ei tullut tai ei otettu ketään vaan projekti eteni noin tusinan kokoisen aktiivijoukon varassa ja noin kuuden ihmisen ydinryhmän pyörittämänä. Lisäksi talvi jatkui pitkälle huhtikuun puolelle myös etelässä – Helsingissä koettiin lumisin talvi vuosikymmeniin – joten emme päässeet aloittamaan roskien kartoitusta kuin vasta noin kolme viikkoa ennen siivouspäivää. Lopulta Roskakartalle ilmoitettiin lähes 300 roskaantumisaluetta. Osa jäi siivoamatta, mutta ainakin ne on koottu yhteen ja Roskakarttaa voi käyttää työkaluna jatkossakin.

Ennen suurta siivouspäivää oli tärkeää saada medianäkyvyyttä, jotta mahdollisimman moni ihminen saisi kuulla tapahtumasta ja innon osallistua. Tavoite oli hurjan korkealla. Pidimme keväällä kaksi lehdistötilaisuutta ja haalimme julkisuuden henkilöitä paikalle, kuten sketsihahmo Munamiehen, joka oli kevään ajan yksi seuratuimmista olennoista Suomen televisiossa ja lehdistössä. Myös Tasavallan presidentti Tarja Halonen saatiin kampanjan suojelijaksi. Kampanjan näkyvyyttä häyttasi samaan aikaan valtakunnassa käynnissä olleet eduskuntavaalit. Lisäksi parhaat vapaaehtoiset olivat kiireisiä ehdokkaidensa kampanjoinnissa.

Markkinoimme kampanjaa seuraavanlaisilla lauseilla:

Visiomme on puhdas Suomi, jossa asuu onnellinen Suomen kansa, puhaltaen yhteen hiileen. Tarkoituksemme on siivota roskaantumisalueet Suomen luonnosta koko kansan talkoina ja samalla osoittaa kansalaisten vastuuntuntoa ja kykyä selvitä suuristakin haasteista.

Päämäärämme

1. Suomi puhtaaksi
2. Suomalaisen talkoohengen kohottaminen
3. Vastuullisen elämäntavan edistäminen

Muut tavoitteemme:

1. Suomen suurimmat ympäristötalkoot
2. Siivotaan viimeisinkin nurkka
3. Luoda rekisteri roskaantumisalueista
4. Kaikki sektorit, viranomaiset, järjestöt ja kansalaiset yhteistyöhön
5. Keskustelutaidon herättäminen – yhteisöllisyyden syntyminen
6. Pääsemme Guinnessin ennätystenkirjaan ainakin yhdellä ennätyksellä
7. Suomalaisen SISUn uudelleentuleminen

Idea kampanjalle saatiin Virosta. Tästä linkistä voit katsoa viiden minuutin videon, joka kertoo kuinka kampanja sai alkunsa ja toteutettiin Virossa keväällä 2008. Linkki: <http://www.youtube.com/watch?v=TpmF51WMUYo> (www.suomipuhtaaksi.fi)

2.2 Siivoustalkoot on jo vanha juttu

Ympäri Suomen useilla paikkakunnilla on perinteenä ollut järjestää keväisin siivoustalkoita. Toteuttajina ovat olleet ensisijaisesti kaupungit, kunnat, koulut, päiväkodit ja monet kansalaisjärjestöt sekä kylätoimikunnat. Tämä on tärkeä osa kulttuuria ja on hyvä, että mukana on paljon lapsia. Näkemyksemme mukaan on kuitenkin harmi, että siivoustalkoot eivät saa riittävää huomiota tai kiitosta mediassa. Voimme olettaa myös kaupungeilta ja kunnilta saamamme tiedon perusteella, että usein samat ihmiset ovat kerrasta toiseen mukana siivoamisessa, se sama ryhmä, joka ei itse edes roskaa. He ansaitisivat edes enemmän kiitosta. Samaan aikaan suuri joukko heittää roskaa luontoon välittämättä asiasta tai ehkä ajatellen, että siivoamiseen on kuitenkin palkattu joku. Näin roskaaminen vain jatkuu vuosi vuodelta.

Suomi puhtaaksi – päivässä! -projektin tavoitteena oli koota nämä kaikki jo olemassa olevat keväiset siivoustalkoot yhden otsikon alle ja nostattaa asiaa julkisuuteen, jolloin useampi ihminen tulisi tietoisemmaksi vastuustamme. Ajatuksena oli, että paikallislehdet kirjoittaisivat enemmän ja yhä useampi innostuisi mukaan siivoamaan. Toivomme, että tämän kevään jälkeen talkoiden määrä Suomessa kasvaisi ja tästä tulisi perinne jokaiselle kylätoimikunnalle ja asukasyhdistykselle.

Valtakunnassamme on jo olemassa erilaisia kampanjoita roskaamisen vähentämiseksi, esimerkiksi 12-vuotias Roska päivässä -liike on tuttu monille. Ideana on että jokainen kerää edes yhden roskan päivässä (Roska päivässä -liike 2011). Valitettavasti roskien määrä on vain kasvanut, yksi roska päivässä ei riitä. Pyysimme Roska päivässä -liikettä yhteistyöhön, jotta yhtenä päivänä saataisiin mahdollisimman suuri joukko aktiivisia poimimaan kerralla paljon roskia. Vastaanotto oli ristiriitainen, sillä Roska päivässä -liikkeestä osa lähti mielellään mukaan, mutta osa oli vastahakoinen kokeilemaan uutta toimintamallia, kun he periaatteessa jo siivoavat joka päivä.

Olimme valinneet yleiseksi siivouspäiväksi perjantain 6.5. muun muassa Opetushallituksen ehdotuksesta, sillä arkipäivänä koulut ja päiväkodit voisivat olla mukana. Kuitenkin perinteen takia monilla paikkakunnilla oli jo sovittu eri kevätsiivouspäivä. Esimerkiksi Jyväskylässä perinteiset JAPA ry:n järjestämät Sotkutonta päivää! -siivoustalkoot lähti mielellään kumppaniksemme Suomen siivoukseen. Sotkutonta päivää! on Jyväskylän ja Muuramen yhteinen roskaantumisen ja ilkivallan vähentämiseen tähtäävä kampanja. Vuonna 2008 käynnistetty kampanja koostuu erilaisista tapahtumista, tempauksista ja kilpailuista ja on hyvin tunnettu kaupungissa. Jyväskylässä siivottiin 14 000 talkoolaisen voimin tiistaina 3.5. (JAPA ry 2011.)

Myös Tampere on kunnostautunut omalla siivouskampanjallaan Siisti Kaupunki, joka on pyörinyt vuodesta 2007. Tampereen Pormestari Timo P. Nieminen ja kampanjan projektipäällikkö Saara Saartinen olivat heti mukana Suomi puhtaaksi – päivässä! -kampanjassa. Tampereen siisteyskampanjan painopisteenä on asennekasvatustyö lasten ja nuorten parissa. Siisteyskampanja kiertää Tampereella järjestettävissä tilaisuuksissa ja tapahtumissa sekä järjestää erilaisia kilpailuja ja tapahtumia siisteys teemalla. Tampereella siivottiin lauantaina 7.5. (Siisti Kaupunki 2011.)

Lumen takia Lapissa päästiin siivoamaan vasta myöhemmin. Rovaniemen siivous tapahtui 20.5. Käytännössä nämä eri siivouspäivät eivät haitanneet mitään, kaikkia

voitiin ilolla kutsua osaksi valtakunnallista siivousta, Suomi puhtaaksi – päivässä! -kampanjaa. Tämä toki aiheutti hieman sekaannusta, kun ensin pyydettiin siivoamaan 6.5. ja sitten ei ollutkaan väliä minä päivänä siivotaan. Suomea ei siis siivottu konkreettisesti yhdessä kalenteripäivässä, vaan siivouspäivä oli se päivä, joka kukin vapaaehtoinen siivoaja antoi yhteiskunnalle. Pääasia oli, että siivottiin.

2.3 Siivouspäivän suosio

Siivoukseen osallistui noin 295 000 ihmistä, joka on noin 5,5 % kansalaisista. Tietävästi ainakin yhdessä kunnassa jopa 20 % asukkaista laittoi hihat heilumaan siivouksessa: Ahvenanmaalainen Kumlinge. Myös Jyväskylä kokosi hienon prosentin, 12 % asukkaista tuli mukaan siivoukseen sisältäen mm. kaikki 40 koulua (Japa ry 2011). Turun kaupunginjohtaja Aleksi Randell haastoi Tampereen leikkimieliseen kilpailuun siitä, kumpi kaupunki saisi enemmän väkeä liikkeelle siivouskampanjan aikana. Tampereella oli enemmän siivojia, 6,5 % asukkaista. Turussa taas kerättiin enemmän roskaa per siivoaja ja siivojia oli 5 % asukkaista (Turku 2011). Helsingissä on ollut vuosittain keskimäärin noin 29 000 talkoolaista, mutta tänä vuonna siivoamassa oli 30 356 henkilöä, noin 5,7 %. Helsingin siivoustalkoot ovat perinteisesti kestäneet kuukauden, niin tänäkin vuonna. On vaikea sanoa oliko Suomi puhtaaksi – päivässä! -kampanjalla vaikutusta siivojamäärän pieneen nousuun vai ei, ainakaan kampanja ei näkynyt pääkaupungissa juuri lainkaan. (Helsingin kaupunki 2011.)

Siivouspäivinä kaupungit tarjosivat roskalavoja siivojille. Fiskars lahjoitti haravoita Helsingissä ja Tampereella siivouksiin ja lisäksi tarjoili mehua talkoolaisille Helsingin Tokoinrannassa. Lukuisat koulut, päiväkodit ja yksittäiset ihmiset siivosivat ympäristöään. Siivoustalkoot näkyivät mediassa ympäri Suomen, pääosin radiossa ja paikallislehdissä. Siivouspäivänä kansallinen pääuutiskanava MTV3 uutisoi asiasta Kymmenen Uutisissa haastatellen Helsingissä siivojia ja Helsingin Sanomat julkaisivat seuraavana päivänä kuvakoosteen siivouspäivästä. Yle TV1 pyöritti ilmaiseksi muutamana päivänä ajan Tero Koskelan kampanjalle tekemää animaatiota, jossa logon pultu noukkii roskia Suomen kartalta.

Suomi puhtaaksi – päivässä! -ympäristökampanja osoitti, että jokainen tavallinenkin ihminen voi tässä maassa lähestyä päättäjiä ja saada sanansa kuuluviin sekä luoda omalla toiminnallaan jotakin, jolla on merkitystä ja saada aikaan positiivista muutosta. On ihmisten aika toimia eikä vain odotella, että ylemmältä taholta tulee käskyjä. Me olemme vastuussa omasta ympäristöstämme ja meidän kannattaakin olla tietoisia siitä vastuusta ja omista kyvyistämme toimia.

2.4 Mallia ulkomailta

Yli 2,5 miljoonaa ihmistä on aikaisemmin siivonnut Let's Do It! -liikkeen alaisissa kampanjoissa ympäri maailmaa. Siivouspäiviä oli järjestetty ainakin kahdeksassa Euroopan maassa:

Virossa, Latviassa, Liettuaassa, Romaniassa, Portugalissa ja Sloveniassa. Lisäksi Ukrainassa ja Moldovassa siivottiin hieman ennen Suomea. Seurasimme Moldovan kampanjointia mielenkiinnolla, sillä kirjeenvaihtajamme Tuomas Kokkonen oli paikan päällä mukana. Lisäksi muutamassa kaupungissa ympäri maailman on luudittu: Bangalossa, Pietarissa, Delhissä ja Moskovassa (Let's Do It World 2011). Venäjällä on myös käynnissä vuodesta 2004 toiminut "Мусора.Больше.Нет" -siivouskampanja, jossa vapaaehtoisia on yli 10 000, 90 kaupungissa. Siivouspäivä oli toukokuun 14. – 15. (Musora Bolshe Net 2011.)

Let's Do It! -liikkeen aloittaneen Viron "Teeme ära!" -siivouspäivään toukokuussa 2008 osallistui 50 000 ihmistä, eli noin 3,5 % kansalaisista, ja jätteitä kerättiin yli 10 000 pisteestä. Heidän tekemänsä laskelmien mukaan ilman vapaaehtoistalkoita valtiolta olisi mennyt yli kolme vuotta ja 22 500 000 € samojen roskien keruuseen, sillä roskat olivat levällään tuhansien hehtaarien alueilla, niiden poimiminen tuntipalkalla muodostaisi yli 80 % kuluista. Kampanjan koko budjetti oli 500 000 € ja aikaa meni vain 5 tuntia. (Cleanup Estonia 2008.)

Viron kampanja oli menestyksekkäs alku. Moni on sen jälkeen pannut paremmaksi. Esimerkiksi Liettuaassa kampanja järjestettiin tänä vuonna jo neljättä kertaa. Vuodesta

2008 kampanja nimeltä "Darom!" on kasvanut 3 000 vapaaehtoisesta 200 000 siivoajaan ja tänä vuonna mukana oli 306 000. Tähtäimessä oli kerätä yli 15 000 tonnia laittomasti hylättyä tavaraa metsistä, järvistä ja joenvarsilta (Let's Do It! b 2011). Moldovan siivoukseen tänä keväänä osallistui alustavien laskelmien mukaan huikeat 100 000 ihmistä (Hai Moldova! 2011), joka on yli 20 % kansalaisista! Virallista raporttia ei ole Moldovasta vielä näkynyt, joten toistaiseksi parhaimmat tilastot ovat Sloveniasta, jossa kerättiin yli 11 000 tonnia jätettä ja talkoisiin osallistui ennätyselliset 270 000 ihmistä, mikä on 13,5 % kansalaisista (Petrovic 2011, 83). Tästä tuli Suomeen suuri haaste tehdä siivous kaikista parhaiten – se tarkoittaisi yli 750 000 talkoolaista ja parasta jätteiden kierrätystä mitä on koskaan nähty. Valitettavasti resurssipulan takia jäimme tavoitteesta. Lisäksi Suomi oli jo valmiiksi siisti maa, roskaantuminen on muihin verrattuna vähäistä. Sloveniassa mahtavan kartoituksen ja siivouksen jälkeen löytyi vielä 13 000 laitonta roskaantumisaluetta lisää siivottavaksi seuraavalla kierroksella (Petrovic 2011).

Viron siivoustalkoista koottu viiden minuutin video on levinnyt YouTubessa ja innostanut muita maita tekemään saman. Siivouksen idea on helppo ymmärtää; on paljon tehokkaampaa jos monta ihmistä siivoaa yhtenä päivänä, kuin että muutama ihminen siivoaisi vuosikausia (Cleanup Estonia 2008). Sekä Moldovan, Liettuan että Slovenian esimerkki todistaa, kuinka kampanjan muokkaaminen oman maan kulttuuriin sopivaksi parhaimmillaan voi onnistua. Esimerkiksi Ukrainassa kampanja on tänä vuonna yhdistetty Suomessakin nähtyyn Flashmob -liikkeeseen joka aktivoi ihmisiä Facebookin kautta (Let's Do It! b 2011). Sloveniassa järjestettiin 14 kaupunkia kiertänyt Eco-Tour, jossa oli viihdettä lapsille ympäristökasvatuksen ja sarjakuvapajojen muodossa. Lisäksi Sloveniassa järjestettiin useita asiantuntijoiden pyöreän pöydän keskusteluja sekä muotinäytöksiä kierrätysvaatteista herättämään median kiinnostusta jo etukäteen ennen siivouspäivää. Näkyvyys televisiossa oli taattu – kampanjan teettämän tutkimuksen mukaan 99 % slovenialaisista oli kuullut *Let's clean Slovenia in one day!* -kampanjasta pääosin television välityksellä. (Petrovic 2011, 13.)

Let's Do It! -liikkeen päämajat ovat sekä Virossa että Sloveniasta, joista käsin haastetaan ihmisiä mukaan suoraan toimintaan ja maailman siivoukseen 2012. Tavoitteena on ensi vuonna koota 300 000 000 ihmistä talkoisiin yli sadassa maassa. Tekemällä

todellisia muutoksia ympäristössä, maassa ja maailmassa, voi itsessään huomata avautuvan syvemmän merkityksen elämälle. Ensiksi kartoittamalla ja sitten siivoamalla laittomat roskaantumisalueet yhteisvoimin voimme kaivautua roskaongelman ytimeen – miksi me ihmiset roskaamme niin paljon? (Let's Do It! World 2011.)

2.5 Roskaantumisalueiden kartoitus

Roskaantumisalueiden kartoitusta varten tietoteknikkomme Taivas Gogoljuk teki ison työn koodaten kampanjan nettisivuille GoogleMaps -pohjaisen Roskakartan, johon kuka tahansa voi ladata roskakuvia helposti osoittamalla kartalta oikean kohdan. Aikaisemmin tällainen vastaava kartoitusohjelma oli käytössä mm. Viron sekä Slovenian kampanjoilla. Virosta olisimme saaneet sen käyttöön, mutta se oli koodattu viroksi – sitä karttaa ei voinut siis käyttää. Taivas pyysi karttaa myös Slovenian tiimiltä, mutta heidän karttaohjelmansa oli lahjoitus joltakin suurelta ohjelmointifirmalta, joten lähdekoodi ei ollut vapaasti käytettävissä.

Roskakartalla idea on, että jokainen pystyy luomaan ryhmiä ja sopimaan mahdollisimman paikallisella tasolla siivoustalkoiden järjestelyistä milloin vain. Ryhmät voivat keskenään suunnitella myös kerääntymispaikan, keräysalueen ja reitin keräyspaikalle sekä luoda ja liittyä tiimeihin sekä sopia aikatauluja. Jokainen voi katsoa, missä on lähin roskaantumisalue ja perustaa ryhmän sen puhdistamiseksi tai liittyä jo olemassa olevaan ryhmään. Valitettavasti ohjelman mahdollisuuksia ei paljoakaan käytetty. Osittain siksi, että se valmistui niin myöhään, ettei ehditty tiedottaa ja osittain siksi, ettei sille tehty käyttöohjetta.

Taivaan koodaama Roskakartta on niin kutsuttu vapaan lähdekoodin ohjelma, joka mahdollistaa sen käytön myös muissa maissa. Ohjelma on työkalu, jolla voidaan hetkessä luoda minkä laatuinen ja laajuinen projekti tahansa – vaikka koko tällä planeetalla. Se on saatavilla Google Code -palvelusta nimellä "extjstrahmap". Roskakartalla oli muutamia ongelmia. Esimerkiksi sinne ei voinut heti ilmoittaa, kun alue oli siivottu. Nyt asia on korjattu. Sittenmin on pyydetty, että kartta pidetään auki, jotta se palvelisi

ulkona liikkuvia kansalaisia ja kuntasektoria viestimällä siivouskohteista vielä jatkosakin.

3 ORGANISAATIO

Koko Suomi puhtaaksi – päivässä! -ympäristökampanjan tiimi teki töitä epäitsekkäästi ja vapaaehtoisesti saamatta palkkaa, useat meistä täyttää työpäivää ja ajoittain enemmänkin. Tästä syystä emme voineet odottaa, että homma tulisi hoidetuksi sataprosenttisen täydellisesti tai ammattilaismaisesti. Lopulta voimme ylpeänä todeta että projekti kaikesta vaikeuksista huolimatta saavutti jotakin tässä maassa. Kampanjan puolesta haluan kiittää jokaista mukana ollutta vapaaehtoista talkoolaista ympäri Suomen, sekä niitä jotka olivat visioimassa projektia ja viemässä sitä eteenpäin. Monet meistä eivät kyseenalaistaneet omaa osaamistaan vaan ryhtyivät suoraan toimintaan, siitä tässä olikin kyse. Tässä kappaleessa luetellaan keskeiset henkilöt sekä syvennytään projektin organisoimiseen vaikuttaviin tekijöihin, kuten rahoitukseen ja käydään läpi projektin aikataulu.

3.1 Keskeiset henkilöt

Koordinaattori aluksi: **Jaani Hintikainen** (ympäristötieteen maisteri).

Ydinryhmä:

Heikki H. Attila (markkinoinnin ammattilainen ja Lets do it World -koordinaattori),

Maria Pilvimaa (os. **Tuomaala**) (kuntavastaava, Tampereen ryhmävastaava),

Niklas Toivakainen (julkishallinnon ja ministeriöiden kontaktit),

Marianne Rintala (projektisihteeri, vapaaehtois- ja tiedotusvastaava ja valokuvaus),

Taivas Gogoljuk (IT-osaaja, kartoitusohjelma ja nettisivut).

Alueryhmävastaavat: **Saija Kestilä** Rovaniemeltä, **Riikka Susi** ja **Minna Pappila** Turusta, **Ville Huuki** Varkaudesta, **Ilmari Juutilainen** ja **Vesa Moilanen** Oulusta sekä **Matti Tuomaala** Vaasasta.

Kokous marraskuussa 2010; Heikki, Maria, Max, Ukko, Laura, Iiris, Harry, Veera, Jaani ja Marianne.

Kiitämme myös seuraavia keskeisiä henkilöitä: **Emilia Raunio** (kierrätysneuvonta), **Eveliina Heikkinen** (viestinnän kehittäminen), **Hannele Alanko** (graafinen suunnittelu, logot ja flaijerit), **Harry Attila** (tietokantaratkaisujen tuki), **Joonas Jauhiainen**, **Jorma Kalevi Louhivuori** (teemabiisin sävellys), **Kaisa Vihusaari**, **Kirsi Tammelin** (Green Earth ry), **Kaisa Lempinen** (Tampereen kiitoskonsertti), **Kalle Erkkilä** (tiedotusavustaja), **Laura Manninen** (tiedotusavustaja), **Max Turunen** (kartoitushjelma ja yleinen motivointi), **Merja Nykänen** (Tampereen kiitosjuhla), **Paula Taipale** (Tampereen soppavastaava), **Robert Ramstedt**, **Saana Laasanen** (tiedotusavustaja), **Sanna Lahovaara** (tiedotusavustaja), **Sini Marikki** (Tampereen kiitosjuhlan juontaja), **Tero Koskela** (animaatio), **Tuomas Kokkonen** (ulkomaankirjeenvaihtaja), **Ukko Kantonen** ja **Veera Hirvaskero**.

3.2 Taustatuki Tampereelta

Green Earth ry toimi kampanjan taustajärjestönä. Kyseessä on epäpoliittinen ruohonjuuritason kansalaisjärjestö, jonka tarkoituksena on muuttaa yhteiskuntaa eko-

logisesti kestävämmäksi sekä taloutta paikallisemmaksi sekä suojella luontoa ja korjata ihmisen toiminnan ympäristölle aiheuttamia vahinkoja. Yhdistyksen toiminta perustuu vapaaehtoistyöhön. Se sai alkunsa 2007 Intiassa, jossa ryhmä ystäviä alkoi siivota kylää ja istuttaa puita paikallisten asukkaiden voimin. Järjestö toimii Tampereella, järjestäen paikallisia siivoustalkoita. Suomi puhtaaksi – päivässä! -kampanja oli kevään ajan Green Earth ry:n toiminnan pääosassa. (Green Earth ry 2011.)

3.3 Projektin aikataulu

Kampanjaa alettiin suunnitella yli vuosi ennen siivouspäivää, kun Jaani Hintikainen lupasi maailman siivousta koskevassa seminaarissa Virossa siivota Suomen. Kuu-kautta myöhemmin Heikki Attila ja Maria Pilvimaa lupasivat olla mukana. Toukokuussa 2010 alkoi yhteistyö Green Earth ry:n kanssa, jolloin Jaanista tehtiin koordinaattori ja myöhemmin vielä yhdistyksen hallituksen varapuheenjohtaja. Alusta lähtien oli selvää, ettei muut hallituksen jäsenet pysty osallistumaan aktiivisesti kampanjan rakentamiseen, vaan vapaaehtoistoimijoita tuli rekrytoida mukaan joka puolelta. Ryhmä teki taustalaskelmia ja tutkimusta etukäteen. Syksyllä 2010 ryhmä alkoi kokousta, jolloin ihmisiä tuli mukaan enemmän.

3.3.1 Kampanjan suunnittelua – syksy 2010

Projektin suuruus alkoi jossain vaiheessa epäilyttää joitakin jo syksyllä. Ilmassa oli vapaaehtoisjärjestötoiminnasta tuttuja oireita, joita kutsutaan nimellä ”Same Six People Syndroma”. Se tarkoittaa sitä, että työt kasaantuvat helposti samalle noin kuuden hengen ryhmälle, joka sitten ajaa itsensä loppuun, kun ei osaa jakaa vastuuta. Väsyneet ihmiset eivät houkuttele uusia ja innokkaita tulemaan mukaan. Vapaaehtoistyön tulee olla tekijöilleen sekä motivoivaa että tuloksien kautta tyydyttävää ja mahdollisimman usein mukavaa.

Suomi puhtaaksi – päivässä! -nimi muodostui syksyllä 2010. Mietinnässä oli myös Suomi Siistiksi, mutta se hylättiin, sillä siisti-sana ei ole alun perin suomalainen. Li-

säksi jotakin talkoisiin liittyvää myös mietittiin, mutta jotkut poliittiset puolueet olivat lähivuosina profiloituneet talkoo-sanalla, joten emme halunneet liittyä siihen.

Siivouspäivä lyötiin lukkoon joulukuussa 2010 ja graafikko Hannele Alanko piirsi kampanjalle toiveikkaan pulu-logon. Nettisivut alkoivat muodostua. Siivouspäivää ei kuitenkaan julkistettu vielä missään, sillä oli epävarmaa, onko perjantai 6.5. hyvä päivä. Oli epäselvää kuinka paljon meillä on resursseja koota kaikki Suomen jo olemassa olevat siivoustalkoot yhdelle päivälle vai sallimmeko siivoamisen ”milloin vain”. Pian huomasimme, että tärkeintä on, että siivotaan.

3.3.2 Kaikki mukaan – tammi-helmikuu 2011

Jotta mahdollisimman moni suomalainen saisi koottua voimansa yhteen, tuli kampanjasta tiedottaa paljon. Järjestimme kaksi lehdistötilaisuutta (tammikuun 26. ja maaliskuun 10.), jotka onnistuivat hyvin ja jälkimmäiseen saimme julkisuuden henkilöiden myötä myös mediaa paikalle. Tilaisuuksien järjestely vei kuitenkin paljon aikaa ja voimia siihen nähden, että median kiinnostus asiaan oli kovin alhainen. Loppukevääksi emme järjestäneet enää lehdistötilaisuuksia vaan päätimme keskittyä sähköiseen viestintään eli lehdistötiedotteiden lähettelyyn vapaaehtoistojen pulan takia.

Yhteistyö ympäristöministeriön kanssa aloitettiin jo syksyllä, mutta alkuvuodesta 2011 vierailimme muissa ministeriöissä sekä keskeisten järjestöjen luona yhteistyömielessä.

Vapaaehtoisten värväminen joukoittain oli koordinaattorin avaintehtävä. Alkuvuoden toimintaa hankaloitti koordinaattorin väsyminen joulukuun alusta ja poissiirtyminen tammikuun alussa. Ratkaisumme oli, että koordinointia ei anneta yhdenkään henkilön yksinomaiseksi vastuualueeksi, jottei vahinko toistuisi, koska projekti oli todella suuri. Ydinryhmä otti vastuun koordinoinnista muiden tehtäviensä ohella.

Helmikuun alusta kampanjalla oli toimistonurkkaus Hakaniemessä Helsingissä Eko-puti Remaken alakerrassa. Internetyhteys pätki ja puhelimet eivät kuuluneet, joten

se paikka oli melko tarpeeton, mutta muutakaan ei saatu. Siellä aloimme suunnitella seuraavaa lehdistötilaisuutta, jonne halusimme julkisuuden henkilöitä paikalle. Pohdimme jonkin aikaa, voimmeko pyytää mukaan politiikassa vaikuttavia henkilöitä vai haluammeko olla puolueettomia. Asiasta oli molempia mielipiteitä, mutta päädyimme pyytämään poliitikkojakin mukaan lähinnä siksi, että kampanjan tehtävänähän on lopulta yhdistää kaikki tahot ja toimijat.

Ajatuksenamme oli saada lehdistötilaisuuteen julkisuuden henkilöitä kattavasti ympäri Suomen, jotta he voisivat ikään kuin vastaanottaa siivoushaasteen ja viedä sen kotipuoleen ja innostaa sillä ihmisiä tulemaan mukaan siivoukseen. Tilaisuuteen oli jo saatu Ympäristöministeriön kansliapäällikkö Hannele Pokka sekä Tampereen pormestari Timo P. Nieminen, joka aikoi haastaa kaikki Suomen kunnat mukaan siivoukseen. Tampere sai kunnian aloittaa, sillä siellä on jo useampana vuonna toiminut Siisti Kaupunki -kampanja menestyksekkäästi. Koetimme löytää muitakin julkisuuden henkilöitä eri aloilta mukaan käyttämällä kontaktejamme ja suoraan soittelemalla tutuille muusikoille, urheilijoille ja näyttelijöille. Osa tuli helposti mukaan ja osaa ei saatu mitenkään kiinni.

Helmikuun aikana muotoutuivat myös sähköpostilistat. Teimme aktiivisimmalle joukolle oman listan. Käytimme internetin Dropbox -palvelua tietojen ja tiedostojen jakamiseen. Myös nettisivut alkoivat saada sisältöä.

3.3.3 Lehdistötiedotteita ja vierailijoita – maaliskuuhuhtikuu 2011

Maaliskuun alku oli kiireinen tulevan lehdistötilaisuuden alla. Painoimme käyntikortteja ja askartelimme t-paitoja. Lauri Laurén maalasi kaksi banderollia ja Kalle Erkkilä aloitti blogin kirjoittamisen nettisivuille. Taivas Gogoljuk koodasi nettisivuja välillä yötä päivää. Saimme myös vieraita venäjältä, Musora Bolshe Net -kampanjan Evgenia Sukhova vieraili katsomassa kuinka hoidamme kampanjaa. Moni muukin kiinnostunut ihminen ja alan ammattilainen kävi toimistollamme antamassa konsultaatiota sekä vinkkejä.

Yhteydenottoja alkoi tulla ympäri Suomen sekä yksityisiltä henkilöiltä että järjestöiltä, jotka halusivat olla mukana. Selvittelimme kaikenlaisia käytännön asioita. Kunnista tuli myös erilaisia viestejä. Esimerkiksi Kirkkonummelta soitettiin, että Roskakartan mukaan kunnan alueella on vain yksi roskaantumisalue, pitääkö sen takia järjestää kokonainen kampanja? Järvenpään kaupungista otettiin yhteyttä ja ihmeteltiin miten talkoissa vältetään se, että ihmiset eivät tyhjentäisi omia autotallejaan lavoille, jos kaupunki ne kustantaa?

Kevään aikana oli tarkoitus järjestää vapaaehtoisille koulutustilaisuus. Se ei kuitenkaan toteutunut, sillä kampanjalla ei ollut varaa kustantaa matkoja. Siivouspäivää edeltäneellä viikolla (ke 27.4.) järjestimme kuitenkin vapaaehtoisten kesken tempauksen eduskuntatalon portailla. Saimme lähetyksenä Ylikiimingistä 20 risuluutaa, joilla lakaisimme tusinan aktivistin voimin Arkadianmäen portaat. Luuta on perinteinen suomalainen puhdistuksen symboli. Tarkoituksena oli lakaista vanhat pölyt pois portailla ja kiinnittää huomiota seuraavalla viikolla tapahtuvaan siivoukseen. Samana päivänä uudet kansanedustajat olivat juuri aloittelemassa työtään. Olimme lähettäneet kutsut medialle, mutta paikalle tuli vain yksi – BBC kuvasi ja haastatteli Heikkiä.

Aktiivien luutimistempaus eduskuntatalolla.

Kampanjan tarkoituksena oli myös järjestää ilmaiset kiitoskonsertit viidellä paikkakunnalla siivouspäivän jälkeen vapaaehtoisille. Kiittäminen on tärkeää siksi, että sillä

varmistetaan osallistuminen seuraavanakin vuonna ja asenne muuttuu voimakkaammin. Kiitoskonsertit toteutuivat kuitenkin vain Vaasassa, Tampereella ja Rovaniemellä budjettivajeen sekä resurssipulan takia. Helsingissä siivous kesti koko toukokuun, joten kiitoskonsertin järjestäminen kesken kaiken ei ollut motivoitua. Niinpä peruutimme sen. Kampanja olisi tarvinnut esimerkiksi muutamia kulttuurituottajia tekemään konsertteja sekä enemmän rahaa, sillä mitä isompi konsertti, sitä enemmän tarvitaan esimerkiksi järjestysmiehiä, baja-majoja jne. Kaiken sen hankkimiseen olisi tarvittu sponsoreita ja niiden hankkimiseen olisi tarvittu enemmän tekijöitä. Helsingin kiitoskonsertti kaatui myös neuvotteluihin kaupungin kanssa, sillä Kaisaniemen puiston kenttä oli liian kallis vuokrata eikä kaupunki antanut sitä ilmaiseksi, kun taustajärjestömme ei ollut helsinkiläinen. Rovaniemellä siivousta järjestänyt Saija Kestilä keksi yhdistää kampanjan Mahdollisuuksien torin kanssa, jolloin kiitoskonserttina toimi jo muutoinkin paikkakunnalla järjestettävä ilmainen tapahtuma. Näkemyksemme mukaan tällainen yhteistyö olisi hieno malli myös tulevaisuudessa.

3.3.4 Kaiken huippu – toukokuu 2011

Noin kaksi viikkoa ennen suurta siivouspäivää Maria Pilvimaa totesi iloksemme, että mukana oli jo niin paljon kuntia, kylätoimikuntia ja kouluja järjestämässä talkoita, että vaikka me emme tekisi enää yhtään mitään projektin eteen, silti sadat tuhannet siivoavat ympäri Suomen. Kampanja porskuttaisi omalla painollaan! Se antoi niin sanotusti potkua lisätä vauhtia loppuun asti. Lähetimme kuitenkin vielä kaksikin kuntakirjettä ja lehdistötiedotetta viimeisen kahden viikon aikana ja olimme yhteydessä mediaan. Irtisanoimme toimiston Hakaniemessä tarpeettomana. Siirryimme pitämään majaa Pauligin Huvilalle Töölöön, Maan Ystävät ry:n tiloihin, jonka saimme ilmaiseksi lainaan. Viikko ennen siivousta vastailimme lähinnä median yhteydenottoihin, joka päivä muutamaan.

Siivouspäivänä tapahtui varmasti paljon ympäri Suomen, sellaisiakin talkoita, joista emme saaneet tätä raporttia varten tietoja. Erilaiset yhdistyksetkin järjestivät tempauksia. Esimerkiksi Biosukeltajat ry siivosi Emilia Raunion johdolla Helsingin Harakkasaaren pitäen samalla kierrätysneuvontaa alakoululaisille.

Siivouspäivän jälkeen seurasimme uutisointia mediassa ja keräsimme tietoja. Heikki Attila ja Maria Pilvimaa kävivät Yle Radio 1 studiossa toimittaja Eve Mantun ohjelmassa kertomassa, miten siivous oli sujunut. Toukokuussa aloimme myös suunnitella jatkoa ensi keväälle sekä kerätä kokemustietoa kunnista ja paikallistasoilta.

Laiton roskaantumialue Järvenpäässä, ennen ja jälkeen siivouspäivän. Kuvat: Marianne Rintala.

3.4 Kumppanit ja tukijat

Suomi puhtaaksi – päivässä! halusi kaikki mukaan. Pyrimme yhdistämään kansaa myös monikulttuurisesti. Kävin Niklas Toivakaisen kanssa esittelemässä kampanjan mm. sisäasiainministeriön Etno-ryhmän eli Etnisten suhteiden neuvottelukunnan kokouksessa. Etnolla oli jo ennestään oma kampanja nimeltä Meistä on Moneksi, jolla pyritään kannustamaan ihmisiä yhdessä tekemiseen ja yhteistyön lisäämiseen yli etnisten, kulttuuristen, kielellisten ja uskonnollisten rajojen. Etnon sihteerin Nina Suorsan (2011) mukaan Meistä on Moneksi -kampanja sopi hyvin samaan teemaan: siivous- ja pihatalkoot ovat yksi esimerkki perinteisestä suomalaisesta talkoohengestä ja yhteen hiileen puhaltamisesta. Se on myös helppo mahdollisuus kantaväestöllä ja muualta tulleilla tehdä yhdessä, vaikka yhteistä kieltä ei aluksi olisikaan. Suomi puhtaaksi – päivässä! tarjosi siis suoraa toimintamallia Etnon kampanjalle.

Nina Suorsan mukaan Suomalaisen yhteisöllisyyden katoamista on päivitelty mm. julkisuudessa. Monissa yhteyksissä on myös kannettu huolta kantaväestön ja maahanmuuttajien välisten kontaktien puutteesta. Kotoutuakseen suomalaiseen yhteis-

kuntaan ja oppiakseen kieltä maahanmuuttajat tarvitsevat näkökulmia, tietoa, kokemusten vaihtoa kantaväestöön kuuluvilta kollegoilta, ystäviltä, naapureilta. Myös asenneilmapiirillä on merkittävä vaikutus siihen, kannustaako Suomi maahanmuuttajiaan osallistumaan aktiivisesti suomalaiseen yhteiskuntaan. Todellisuus on, että eurooppalaiset yhteiskunnat muuttuvat etnisesti ja kulttuurisesti monimuotoisemmiksi. Suomi kansainvälistyy ja kantaväestö Suomessa tarvitsee mahdollisuuksia yhdessä tekemiseen ja tilaisuuksia oppia luontevaa kanssakäymistä eri kulttuurien ja uskontojen välillä. (Suorsa 2011.)

Tällainen yhteistyö oli kaikin puolin erittäin hedelmällistä ajamaan kaikkien etua. Siivouspäivänä kokosimme Etnon kanssa monikulttuurisen yli 70 hengen ryhmän siivoamaan Helsingin Tokoinrantaa klo 10-13. Helsingin kaupunki tarjosi roskatikut sekä jätesarjia. Paikalla oli mm. somalialaista alkuperää olevia naisia, jotka tarttuivat rivakoin ottein Fiskarsin haraviin. Heitä haastateltiin myös MTV3:n Kymppiuutisissa, jossa somalinainen kertoi pitävänsä Suomen luonnon puhtaana tärkeänä. Puisto puhdistui ja ihmiset nauttivat. Etnon Nina Suorsan (2011) mukaan tällä yhteistyöllä Meistä on Moneksi -kampanja sai enemmän konkreettista aikaa kuin neljään vuoteen, mitä kampanja on pyörinyt.

Suomi puhtaaksi – päivässä! -kampanjan yhteistyökumppanit ja tukijat:

Ministeriöt ja hallintokeskukset:

Ympäristöministeriö

Sisäasiainministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö

Metsähallitus

ELY-keskuksia

Siida Suomen saamelaiden kansallismuseo

SSTL

Yritykset:

Fiskars

Siivous.fi Yellow service

Levi

Studet Work henkilöstöpalvelut

Kasvisravintola Gopal

Remake ekodesign

Kahvila Valo

Pitopalvelu Soppaa Soittajille

Yhdistykset ja järjestöt:

4H-liitto

Allergia- ja Astmaliiitto

ECEAT Suomi ry

Eurooppanuoret

Geokätköilijät

Helsingin Eläinsuojeluyhdistys HESY

ry

Hyötykasviyhdistys ry

HYY

Japa ry

Kaarinan Yrittäjät ry

Kansalaisareena ry

Karhulan Latu ry

Käsi- ja Taideteollisuusliitto Taito ry

Kempeleen Vihreät ry

Laurean alumnit ry

Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry

Lastentarhanopettajanliitto LTOL

LC Lahti Vellamot

Luonto-Liitto

Luonto-Liiton Pohjanmaan piiri

Maailmanvaihto ry – ICYE Finland

Meri-Kymen Luonto ry

Metsästäjäliitto

Nuukuusviikko

Nyyti ry – opiskelijoiden tukikeskus

Omakotiliitto

Pidä Saaristo Siistinä ry

Pohjanmaan Partiolaiset ry

Roska Päivässä –liike

Suomen Eläinsuojeluyhdistysten Liitto

SEY ry

SF-Caravan ry

Suomen Fengshui ry

Suomen Kansainvälinen Mөлkkylitto ry

Suomen Keskustanaiset ry

Suomen Kylätoimikunta ry

Suomen Luonnonsuojeluliitto

Suomen Siivoustekninen Liitto ry

Suomusjärvi-Seura ry

Suurella sydämellä

Vapaaehtoisen hyvinvointityön keskus/

Talkoorengas Keravalla

Varusmiesliitto - Beväringsförbundet

Vihreä Sivistysliitto ViSiLi

Ympäristö ja Kehitys

Muut tahot:

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kuvataideakatemia
TTVO Tampereen taiteen ja viestinnän laitos
Syke

Julkisuuden henkilöt:

Kunniasuojelija: Tasavallan presidentti Tarja Halonen

Munamies (sketsihahmo)

Pia Pakarinen (Miss Suomi 2011)

Yona (muusikko)

Puppa J (muusikko)

Mikko Kouki (Turun Linna-teatterin johtaja)

Nasima Razmyar (viime vuoden pakolaisnainen, eduskuntavaaliehdokas)

Jani Toivola (näyttelijä, juontaja, kansanedustaja)

Jorma Kalevi Louhivuori (säveltäjä, muusikko)

Milla Paloniemi (sarjakuvataiteilija)

Salla Vasenius (sarjakuvataiteilija)

3.5 Rahoitus

Varainhankinta projektille osoittautui vaativaksi. Kampanja sai pienen rahoituksen Ympäristöministeriöltä – 5 000 euron starttirahan joulukuussa 2010, josta maksettiin kampanjan pakolliset kulut, kuten toimiston vuokrat ja matkakuluja. Syksyllä 2011 saimme ELY -keskuksesta projektille 13 000 €, josta maksettiin loput kertyneet matkakulut ja kustannukset. Lisäksi haimme mm. Opetus- ja kulttuuriministeriöstä avustusta, mutta emme saaneet.

Teimme siis varmasti yhden halvimmista ja ekologisimmista kampanjoista myös Euroopan mittakaavassa, sillä Viron vastaava kampanja maksoi 500 000 € (Cleanup Estonia 2008) ja Slovenian noin 20 % vähemmän eli 100 000 € (Petrovic 2011, 14). Me tuotimme projektin vielä siitäkin 20 % halvemmalla eli alle 20 000 €:lla.

Budjetistamme maksettiin matkakuluja, toimiston vuokrat, käyntikorttien ja flaijereiden (LIITE 1) painatukset, muutamat maksut kiitoskonserttien esiintyjille sekä koodaajalle ostettu tietokone. Katoimme kuluja suurilta osin omista kukkaroistamme. Se kuulostaa täysin hullulta, mutta osoittaa, miten luottamus projektin onnistumiseen motivoi näinkin pitkälle venymiseen.

Virossa toteutettu kampanja maksoi kaikki kulut sekä minimipalkkaa viidelle päähenkilölle projektin ajan. Sloveniassa tilanne oli enemmän samankaltainen kuin Suomessa – kulut saatiin juuri ja juuri katettua, mutta kaikki työskentelivät ilmaiseksi (Petrovic 2011, 14). Kampanja toteutettiin 100 % vapaaehtoistoiminnalla, mikä on aitoa ihmisten liikettä. Ehkä ikävää oli se, että lähes puolen vuoden täysipäiväinen palkatta työskentely uuvutti monet sekä henkisesti että varallisesti – jotkut käyttivät omat säästönsä projektin edistämiseksi. Voimme vain arvailla, kuinka hienoihin tilastoihin olisimme Suomessa yltäneet, mikäli rahoitusta olisi saatu hieman enemmän.

3.6 Vapaaehtoisten organisoiminen

Helppohan se sisäministeriönkin tyyppien olla haravoimassa kuukausipalkalla keskellä viikkoa. Ihan kiva että siivotaan paikkoja, mutta turha sillä on työssäkäyviä yhteiskunnan tukipilareita tulla syyllistämään. Ja miksi nämäkin työt tehdään vapaaehtoisvoimin, ilopalkalla? Pitkäaikaistyöttömät sopivalla korvauksella hommiin. – työmies Ti 17.05.2011, klo 12:35 (Eve Mantu/YLE 2011.)

Näin kommentoi eräs kansalainen siivouspäivän jälkeen Ylen toimittajan Eve Mantun Blogissa, joka käsitteli kampanjaamme. Miten saada kaikki mukaan tällaiseen projektiin yhteiskunnassa, jossa ihmiset eivät tee, ellei siitä makseta? Yleisesti ajatellaan, että se on jonkun muun tehtävä korjata roskat luonnosta pois, kun tavallinen työssäkäyvä jo muutenkin maksaa verot kiltisti. ”Ei ole minun asiani” ja ”jollekinhan siitä maksetaan palkkaa, että siivoavat”, kuului toisinaan.

Vapaaehtoishommissa huomattavaa on se, että vain muutama prosentti niistä, jotka tarjoavat aikaansa tai apuaan, oikeasti lopulta tulevat ja tekevät jotakin hyödyllistä. Ydintiimi jää helposti sisäpiiriporukaksi ja jo aiemmin mainittu ”Saman kuuden ihmisen syndrooma” pääsee iskemään. Siksi on tärkeää vastata uusille vapaaehtoisuut-

taan tarjoaville heti ja antaa heille jotain, mitä he tulevat hakemaan – tietoa, taitoa ja mahdollisuuksia hyödyntää osaamistaan.

Vuosi 2011 sattuu olemaan Euroopan Unionin vapaaehtoistoiminnan teemavuosi, joka nostaa esiin vapaaehtoistojat ympäri Euroopan. Heikki Attila on edistänyt sosiaalifoorumeissa jo parin vuoden ajan vapaaehtoisuutta palkatun työn korvikkeeksi niille, joille työtä ei kyetä syystä tai toisesta järjestämään. Tämä oli kampanjallemme hyvä vauhdittaja esimerkiksi ministeriöiden kanssa neuvoteltaessa. EU:n teemavuoden Tuntitili -nettisivuilla (www.tuntitili.fi) kerrotaan, että vuoden tavoitteena on tuoda esiin vapaaehtoistoiminnan merkitystä, lisätä vapaaehtoistoiminnan arvostusta sekä saada uusia vapaaehtoisia mukaan toimintaan (Tuntitili 2011). Ilmoitimme Suomi puhtaaksi – päivässä! -kampanjan tilitettävien tuntien joukkoon. Saimme tätä kautta myös yhteydenottoja ja muutaman vapaaehtoisen, sillä Tuntitili -sivustolta voi kuka tahansa hakea mielekästä vapaaehtoistoimintaa.

Haastavinta oli paketoita tehtävät kiinnostavaksi tai ainakin helpoksi ymmärtää ja tarjota sitten niitä oikeille ihmisille. Vapaaehtoisten rekrytoinnissa oppaanamme oli uusi Vihreän sivistysliiton kustantama teos *10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan (2010)*. Teoksen mukaan yhtä ihmekeinoa sujuvaan rekrytointiin ei ole, mutta positiivinen asenne ja houkuttelevat, hyvin suunnitellut vapaaehtoistyöt helpottavat rekrytointia huomattavasti (Karreinen & Halonen & Tennilä 2010, 42). Tärkeää oli myös selvittää jokaisen vapaaehtoisen kohdalla, mikä häntä motivoi ja miten motivaatio pysyy yllä. Käytimme runsaasti motivointina kiitosta, jonka säästäminen usein laskee motivaatiota.

Kunkin vapaaehtoisten työpanoksen huomioiminen on tärkein tapa kannustaa vapaaehtoisia ja pitää hänet mukana toiminnassa (mt. 2011, 79). Jokaiselle omista suorituksistaan voimaantuminen on tärkeää.

Rekrytoimme vapaaehtoisia sieltä täältä. Sellaisiin helppoihin hommiin, kuten banderollien maalaamiseen, juttujen kirjoittamiseen, yhteystietojen keruuseen ja käännösapuun saimme pian tekijät omista kavereista. Itse vastasin info@suomipuhtaaksi.fi -osoitteesta, jonne nettisivuilla pyydettiin ottamaan yhteyttä mikäli on kysyttävää tai intoa tulla rakentamaan kampanjaa. Vastailin sinne tullessiin yh-

teydenottoihin kymmenittäin. Osalla oli aikaa tehdä enemmän, esimerkiksi eräs espoolainen nainen otti yhteyttä ja järjesti lopulta siivousta Espoon Olarissa. Hänelle tarvitsi vain kertoa perusjuttuja kampanjasta ja miten hän saisi autettua asiassa.

3.7 Projektityökalu Dragon Dreaming

Yhtenä projektityökaluna kampanjassa käytimme Dragon Dreaming -menetelmää, joka oli yhtenä työkaluna myös Slovenian kampanjassa (Petrovic 2011, 144). John Croftin (2007) luomassa Dragon Dreaming -ajattelussa kyse on antamisesta ja saamisesta. Kaikki alkaa jonkun yksilön unelmasta. Jokainen projekti kommunikoi yksilön (individual) ja ympäristön eli elinpiirin (environment) välillä. Yksilö antaa aikaansa, tietoaan ja taitoaan projektille kun taas projekti voi antaa yksilölle lisää uusia taitoja ja tunnustusta, mahdollisesti myös taloudellista. Onnistuneessa projektissa elinpiiri mahdollistaa projektin päämäärät ja lopputuloksena projekti muuttaa elinpiiriä. Yksilön ja elinpiirin välillä oleva avoin antamisen ja saamisen molemminpuolinen raja vaihtelee. Aivan projektin alussa tuo raja sijoittuu lähemmäs elinpiiriä, sillä yksilö panostaa silloin enemmän omasta itsestään lähtöisin olevaa toimintaa projektille. Kestävässä projektissa raja sijoittuu lähelle yksilöä, sillä silloin projektin elinpiiri toimii elävänä ja yksilöt saavat suhteellisesti saman verran, mitä antavatkin projektille. Käytännössä menestyvässä projektissa raja liikkuu eri vaiheissa yksilön ja elinpiirin välillä. Mutta tämä yksilön ja elinpiirin välinen raja on vain yksi ulottuvuus. Tarvitaan toinenkin akseli. (Croft 2007.)

Todella menestynyt projekti yhdistää teoriaa (theory) ja käytäntöä (practice) sopivassa suhteessa, joiden välissä on toinen avoin antamisen ja saamisen raja. Projektin alussa raja on lähellä käytäntöä, sillä teoria vie suuren osan projektista, kun sitä suunnitellaan. Kun projekti on kestäväällä pohjalla ja hyvin suunniteltu teoriassa, käytäntö ottaa valtaa. Nämä raja-akselit muodostavat nelikentän unelmoinnille, suunnittelulle, toiminnalle ja juhlinnalle. Rajat liikkuvat projektin mukaan. Alussa iso osa on yksilöillä ja teoriolla – unelmoinnilla. Seuraavaksi teoria ja elinpiiri ottavat vallan, kun projekti suunnitellaan. Kolmanneksi käytäntö ja elinpiiri ovat vahvoja, kun on toimin-

nan aika. Lopuksi taas käytäntö ja yksilöt ovat pääosassa kun projekti on valmis ja on aika juhlia kiitokseksi. (Croft 2007.)

Dragon Dreamingin neljä sektoria ovat: ymmärrä ja näe uutta (Perceiving Newly), ajattele globaalisti (Thinking Globally), toimi paikallisesti (Act Locally) ja ole oma itsesi (Being Personally). Ne johtavat sekä yksilön, että elinpiirin sekä teorian ja käytännön voimaantumiseen ja vapautumiseen, joka on humaania ja luo keskinäistä ymmärrystä kaikkien välille. (Croft 2007.)

Tämän projektityökalun paras puoli tuli esiin aivan aluksi, syksyllä 2010, kun ydintiimi alkoi suunnitella tulevaa kampanjaa. Kyse oli unelmoinnista ja siitä, että on tärkeä uskaltaa unelmoida suuria. Kuitenkin kampanjan lähestyessä huipennustaan, kevään aikana, emme käyttäneet mitenkään näkyvästi Dragon Dreamingiä. Suurin osa mukana olleista vapaaehtoistoimijoista ei siis varmaan kuullutkaan tällaisesta työkalusta.

4 VIESTINTÄ

Käytännössä koko Suomi puhtaaksi – päivässä! -kampanja perustui vahvasti viestintään, oli viestittävä monelle sidosryhmälle. Olimme erittäin riippuvaisia internetistä ja toimivista verkkoyhteyksistä. Lehdistö ja media oli yksi tärkeimmistä viestintäkanavista, sillä sitä kautta asia levisi parhaiten. Käytössämme oli monta työkalua, kuten omat nettisivut, sähköpostilistat, lehdistötilaisuudet ja niin sanottu sosiaalinen media. Kampanjan nimissä lähettämässämme tiedotteissa ja kirjeissä pyrimme aina käyttämään AIDA -mallia, eli Attention, Interest, Desire, Action, jolloin tekstin lukija suuremmalla todennäköisyydellä ymmärtää mistä on kyse ja innostuu siitä.

Suomi puhtaaksi – päivässä! -ympäristökampanjan sidosryhmät:

- Vapaaehtoiset aktiivit ympäri Suomen
- Kunnat
- Media

- Järjestökumppanit
- Ministeriöt
- Yritykset (Sponsorit)
- Julkisuuden henkilöt
- Koulut ja päiväkodit
- Yksityiset henkilöt
- Muut ryhmät, kuten muiden maiden siivouskampanjat ja Tasavallan presidentti

Kampanjassa viestinnän kehittäjänä toiminut Eveliina Heikkinen lähetti haasteita sarjakuvataiteilijoille, jotta he piirtäisivät kampanjalle. Saimme muutamalta taiteilijalta kuvituskuvan, jotka lisättiin kampanjan blogiin (LIITE 2).

Taiteilija Jenni Munne piirsi kampanjan blogiin filistelykuvan.

4.1 Ulkoinen viestintä

Ulkoisen viestinnän kohteena on edellä mainituista sidosryhmistä kaikki, paitsi vapaaehtoiset ympäri Suomen ja itse ydintiimi, jotka kuuluvat sisäisen viestinnän piiriin. Pitkin kevättä jännitimme, kuinka media ottaa vastaan kampanjamme. Eduskuntavaalien takia yhtenä tärkeimpänä viestintästrategiana oli lähestyä ihmisiä järjestöjen kautta.

Järjestöt

Suomalaiset ovat tunnetusti monessa vapaaehtoisrenkaassa mukana, joten maaliskuun lopussa lähetimme sadoille valtakunnallisille järjestöille yhteistyöpyyntökirjeen (LIITE 3). Kirjeessä järjestöiltä pyydettiin tiedotusapua ottamalla siivoushaaste vastaan ja viestittämällä siitä jäsenistölleen. Nopeasti mukaan tuli kymmeniä järjestöjä Allergia- ja Astmaliitosta Metsästäjäliittoon ja Omakotiliitosta Varusmiesliittoon. Vastailimme järjestöjen yhteydenottoihin päivittäin ja lähetimme lisää infoa kampanjasta.

Kunnat

Kaikkiin Suomen 336 kuntaan lähti haastekirje maaliskuun lopussa tai huhtikuun alussa. Ruotsinkielisille kunnille lähetimme sen ruotsiksi. Keräsimme kaikista viherpalveluiden sihteerin ja teknisen toimen johtajan sähköpostiosoitteet. Lisäksi pengoimme kaupungin puutarhurin ja mahdollisesti jonkun muun vastaavan toimihenkilön tai pienissä kunnissa suoraan kunnanjohtajan yhteystiedot. Ajatuksena oli, että haastekirje lähetetään vähintään kolmelle työntekijälle per kunta niin, että he näkevät kenelle muille kirje on mennyt. Tällöin jonkun on helpompi aloittaa keskustelu kunnan osallistumisesta valtakunnalliseen siivouskampanjaan. Parin viikon kuluttua niihin kuntiin, jotka eivät olleet vielä ilmoittautuneet mukaan, lähti uusi yhteistyöpyyntökirje. Liitteenä esimerkki Nurmijärvelle lähetetystä kirjeestä. (LIITE 4.)

Siivoustalkoot 6.5.2011

Tuusulan kunnan ympäristötekniset palvelut järjestää siivoustalkoot 6.5.2011.

Tarkoituksena on siivota Tuusulan kunnan viher- ja tiealueilta roskat.

Kaikilla aluevastaavilla on siivousaluekartat, joista ilmenee siivouskohteena olevat alueet. Aluevastaava jakaa säkit ja hanskat, sekä antaa toimintaohjeet alla olevan aikataulun mukaisilla paikoilla alla mainittuina aikoina ja ilmoittaa minne täysinäiset säkit voidaan laittaa. Roskien keruu tapahtuu 6.5.–8.5.2011 välisenä aikana, ellei erikseen muuta sovita. Tapahtuma on osa valtakunnallista "Suomi puhtaaksi -päivässä!" ympäristökampanjaa.

Isojen ryhmien tulee ilmoittautua huhtikuun loppuun mennessä aluevastaavalle, jolta saa yksityiskohtaiset toimintaohjeet.

Yhdistykset ja koulut voivat halutessaan sopia aluevastaavan kanssa esim. jonkin alueen siivoamisesta tai aikatauluista huhtikuun loppuun mennessä.

Yhteydenotot aluevastaaviin joko sähköpostilla (etunimi.sukunimi@tuusula.fi) tai puhelimitse.

Aikataulu 6.5.2011

Raimo Niiranen, puh. 040 314 4635

- Jokelan paloasema klo 9-11
- Kellokosken paloasema klo 12-14

Leena Halmela, puh. 040 314 4541

- Terttuseljankuja, p-paikka, klo 9-11
- Pellavamäentie, urheilukenttä, klo 12-14

Satu Saastamoinen, puh. 040 314 4561

- Koskensillantie, hyötyjätepiste, klo 9-11
- Lukkarintie, p-paikka, klo 12-14

Tuusula

TUUSULAN KUNTA PL 60 04301 TUUSULA
PUH (09) 87181 FAX (09) 87818 3072
WWW.TUUSULA.FI

KU 6.4.2011

Helsinki, Espoo ja Vantaa oli jo neuvoteltu mukaan alkuvuodesta, joten muita kuntia Uudeltamaalta oli helppo kalastella. Esimerkiksi Tuusula toimi nopeasti; tunnin sisään viestin lähettämisestä teknisen toimen johtaja soitti, että Tuusula on mukana! Seuraavalla viikolla Tuusula ilmoitti asiasta jo paikallislehdissä (Kuva ohessa). Ilmoituksessa oli siivouspäivälle jo suunnitellut roskalavojen paikat ja kellonajat sekä puhelinnumerot, joihin talokolaiset voivat suoraan kunnalle ilmoittautua sekä maininta siivouksen olevan osa valtakunnallista Suomi puhtaaksi -päivässä! -siivoustalkoita. Lopulta Uudellamaalla kaikki kunnat olivat mukana kampanjassa.

Ministeriöt ja yritykset

Niklas Toivakainen hoiti kampanjan yhteyksiämme eri ministeriöihin. Talven ja kevään aikana hän tapasi mm. sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö Kari Välimäen, ympäristöministeriön kansliapäällikkö Hannele Pokan, sisäasianministeriön kansliapäällikkö Harri Martikaisen sekä opetus- ja kulttuuriministeriön Green Officen työryhmän kokousväen. Niklas vieraili myös Heikin kanssa Metsähallituksessa ympäristöpäällikkö Esko Korsulaisen työryhmän kokouksessa. Metsähallituksella oli laaja kartoitus koko maan laittomista roskaantumisalueista ja oli tarkoitus, että voisimme yhdistää tietokantamme, mutta lopulta emme saaneet Metsähallitukselta näitä tietoja lainkaan. Lisäksi vierailin Niklaksen ja Heikin kanssa ympäristöministeri Paula Lehtomäen luona, joka haastoi muut ministeriöt mukaan. Itse kävin viemässä myös viestin toisen käyntini ohessa työministeri Anni Sinnemäelle.

Sponsorointikirjeitä lähetettiin 166 suurimmille yrityksille. Yksi reagoi – Fiskars – lahjoittaen 200 haravaa käyttöömme. Ennen sitä oli Siivous.fi antanut meille 8 000 työhansikasta ja kymmeniä kiloja jätepusseja.

Mukaan tulevien yhteistyökumppaneiden lista nettisivuilla alkoi muotoutua huhtikuun aikana. Näin voimme vastavuoroisesti mainostaa mukana olevia tahoja, sillä esimerkiksi järjestöille ei meillä ollut oikein muuta vastalahjaa kuin maininta nettisivuilla yhteistyöstä ja linkittää se heidän omille sivuilleen.

Koulut ja päiväkodit

Kampanjan alussa oli suunnitteilla laajempaa ympäristökasvatuspakettia kouluille, mutta se jäi toteutumatta resurssipulan takia. Kouluryhmä perustettiin, mutta kuihtui lähes alkuunsa yhden henkilön varaan kiireiden takia. Onneksemme meihin otti yhteyttä espoolainen luokanopettaja Reija Lampi-Parvela, joka kirjoitti kouluille suunnatun haastekirjeen. Kirje lähetettiin Reijan sekä meidän toimesta kouluille ympäri maata. Lisäksi kehitimme myös ratkaisun, että kuntien kautta ja tuella haastetaan koulut ja kylätoimikunnat mukaan. Muuten emme yksinkertaisesti olisi selvinneet viestintäurakasta. Kouluista tuli paljon yhteydenottoja ja muutamalla paikkakunnalla myös kävi niin, että vaikka kunta ei ollut mukana kampanjassa, niin koulut siivosivat silti lähiympäristöään.

Saimme myös yhteydenottoja oppilaitoksista. Esimerkiksi Mäntsälässä siivoustalkoot toteutettiin menestyksekkäästi Hyvinkään Laurea-ammattikorkeakoulun P2P-liiketalouden opiskelijoiden itsenäisenä projektina (Hyvinkään Laurea-ammattikorkeakoulu 2011). Tulevaisuudessa kampanja voisi panostaa koulujen, etenkin ympäristöalaan liittyvien oppilaitosten, kanssa tehtävään yhteistyöhön enemmän, sillä tällaisilla projekteilla on varmasti hienoja mahdollisuuksia tarjota paikallisesti esimerkiksi työharjoittelupaikkoja.

Tampereella 3-luokkalaiset siivosivat lähialueita iloisissa merkeissä.

Kuva: Kirsi Tammelin.

Yksityiset henkilöt

Yksittäiset henkilöt ympäri Suomen olivat tietenkin tärkeässä osassa, sillä he tekivät varmasti suurimman työn siivouksessa. Kampanja pyrki tavoittamaan tavallisia ihmisiä ja tarjota tietoja lähinnä median kautta sekä suoraan nettisivuilla tarjolla olevalla informaatiolla. Lisäksi kävimme osallistumassa erilaisiin tapahtumiin kevään aikana, mm. Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepan Anna aikaa! -vapaaehtoisten rekryointitapahtumaan sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun alumnit ry:n järjestämään Hurrikaani työelämätoriin, josta saimme mukaan lisää vapaaehtoisia. Lisäksi alue-ryhmät ainakin Turussa, Tampereella sekä Seinäjoella esittelivät kampanjaa erilaisilla messuilla ja markkinoilla. Tapahtumissa jaettiin flaijereita ja kerrottiin kampanjasta kiinnostuneille.

Kampanjasta tiedotettiin myös Facebookissa, johon oli perustettu sivuja ja ryhmiä kampanjalle, mutta ne eivät oikein ottaneet tulta alleen. Facebookin Suomi puhtaaksi – päivässä! -fanisivulla oli siivouspäivään mennessä hieman yli 800 fania ja sitä kautta luotuun tapahtumaan oli ilmoittautunut noin 5 000 ihmistä. Slovenian kampanjan vastaavaan Facebook -tapahtumaan ilmoittautui 42 000 ihmistä. (Petrovic 2011, 87.) Tästä voidaan huomata, että meillä Suomessa joko viesti ei ollut tarpeeksi selkeä ja

ytimekäs, johon olisi helppo jokaisen tarttua, tai sitten Facebook ei välttämättä toimi ihan parhaana tiedonjakokanavana.

Media

Kampanjan ensimmäisessä lehdistötilaisuudessa 26.1.2011 Eurooppa-salissa Helsingissä paikalla oli vain kourallinen toimittajia. Näytimme valkokankaalta ensin Viron siivouksesta kertovan videon ja kerroimme sitten, että aiomme järjestää Suomessa saman. Ydintiimistä oli minun lisäksi paikalla Niklas Toivakainen, Maria Pilvimaa ja Heikki Attila. Esittelimme kampanjan ja sen jälkeen vastailimme yleisön kysymyksiin. Tämän tilaisuuden jälkeen kampanja ei vielä paljoakaan näkynyt mediassa.

Kampanjan suurin lehdistötilaisuus järjestettiin 10. maaliskuuta samassa paikassa kuin edellinenkin. Paikalle tuli tällä kertaa hieman enemmän median edustajia, mutta yhtäkään TV-kanavaa (paitsi Nelosen NettiTV) tai yhtään suuren päivälehdien toimittajaa ei näkynyt. Tunnissa tapahtui kuitenkin paljon. Aloitin tilaisuuden toivottamalla kaikki tervetulleiksi, jonka jälkeen Niklas esitteli kampanjan. Seuraavaksi Tampereen pormestari Timo P. Nieminen haastoi puheessaan kaikki Suomen kunnat mukaan ja ympäristöministeriön kansliapäällikkö Hannele Pokka haastoi muut ministeriöt myös talkoisiin.

Munamies lukee kampanjan haasteen. Kuva: Marianne Rintala

Sketsihahmo Munamies luki julkisuuden henkilöille tarkoitetun haastekirjeen hauskaalla falsetti-äänellään saaden kaikki nauramaan. Siivoushaasteen vastaanotti viime vuoden pakolaisnainen Nasima Razmyar, Vuoden Tulokas Emma -palkittu muusikko Yona, muusikko Puppa J, sketsihahmo Munamies, Turun Linnateatterin johtaja Mikko Kouki sekä tuore Miss Suomi 2011 Pia Pakarinen. Yona ja Puppa J eivät päässeet paikalle, vaan katsoimme heidän videotervehdyksensä valkokankaalta.

Tilaisuuteen saapui puhumaan myös Toomas Trapido, virolainen tunnettu luonnon-suojelija ja kansanedustaja, joka aloitti koko kampanjan Virossa kolme vuotta sitten. Lopuksi Jorma Kalevi Louhivuori esitteli ja soitti säveltämänsä swengaavan kappaleen ”Trashman”, joka on tehty maailman siivousta varten. Pari päivää ennen lehdistötilaisuutta Niklas soitti Tasavallan presidentin kansliaan ja sai yhteyden presidentin erityisavustajaan, joka viestitti samana päivänä takaisin iloisten uutisten kera – Tasavallan presidentti Tarja Halonen tuli mielihyvin kampanjan suojelijaksi.

Lehdistötilaisuuden jälkeen. Kuvassa vasemmalta oikealle: Maria Pilvimaa, Marianne Rintala, Saara Saarteinen, Nasima Razmyar, Piia Pakarinen, Mikko Kouki, Hannele Pokka, Niklas Toivakainen, Timo P. Nieminen, Toomas Trapido, Taivas Gogoljuk, Heikki H. Attila ja Kalevi Louhivuori. Munamies ehti poistua paikalta kiireidensä vuoksi. Kuva: Kalle Erkkilä

Vaikka saimme mukaan näinkin kattavan joukon julkisuuden henkilöitä paikalle, se ei herättänyt mediaa toivotulla tavalla. Kampanjan medianäkyvyys oli suuri pettymys. Lisäksi eräs mainostoimisto, joka oli lupautunut tekemään ilmaiseksi laajan markkinointikampanjan logoineen ja televisiomainoksineen vetäytyi projektista alkuvuodesta. Vastaavanlainen yhteistyö on ollut muissa siivotuissa maissa melkoisen tärkeä tekijä. Loppukevästä keskityimme sitten lähettämään suoria tiedotteita ja jo ”valmiita uutisia”. Lehdistötiedotteita lähetettiin useita, noin kerran viikossa kuuden viikon ajan.

Medialistallamme oli yli 200 osoitetta kattaen painetut lehdet, nettilehdet, radion ja TV:n.

Ensimmäisessä lehdistötiedotteessa iloitsimme otsikolla: ”Jo 30 kuntaa mukana suomen suurimmissa siivoustalkoissa!” Sitten lähestyimme mediaa jännittäen lumen sulamista otsikolla ”Lumi paljastaa ihmisten jätökset” ja parin viikon kuluttua kun mukaan oli ilmoittautunut jo yli 100 kuntaa, kirjoitimme, kuinka lähes 2 miljoonaa ihmistä asuu kampanjan alueella. Siitä viikon päästä tiedotimme ”Näin Suomi siivotaan yhdessä päivässä” ja lopulta, kun tiesimme jo lopullisen kuntatilanteen, niin tiedotimme: ”Koko kansan talkoot alkoivat – huippu on perjantaina”. Perässä tuli vielä tiedote Lapin siivouksista. Päivitimme kaikki tiedotteet nettisivujen Media -osioon. Liitteenä yksi lehdistötiedote esimerkkinä (LIITE 5).

Kampanja alkoi ensin näkyä nettilehdissä. Myös Helsingin Sanomat kirjoitti nettilehdessä 1.5. otsikolla: ”Talkoiden tavoitteensa siivota Suomi päivässä” (Helsingin Sanomat 2011). Nelosen nettiTV haastatteli Miss Suomea lehdistötilaisuudessa ja julkaisi siitä videon. Huhtikuussa ilmestyi jo painetussakin mediassa juttuja ja haastatteluja, kuten Aamulehdessä, Suomenmaassa, Ilkassa ja Vartti-lehdessä. Joitakin lehti-juttuja on tämän raportin liitteenä (LIITE 6). Ylen Radio 1 toimittaja Eve Mantu teki kaksi 45 minuutin pituista ohjelmaa aiheesta ensin mainostaen kampanjaa ennen siivouspäivää haastatellen minua, Heikkiä ja Niklasta ti 26.4. sekä puiden kampanjan menestystä lähetyksessä ti 17.5, studiossa oli Heikki ja Maria.

Noin kymmenen päivää ennen siivousta annoin projektisihteerinä haastatteluja puhelimitse useampaan maakuntalehteen päivittäin. Puhuin myös Yle Läntinen – Uudenmaan paikallisradiossa sekä Ylen Keski-Suomen lähetyksessä. Siivouspäivänä puhelin soi useasti, paikalle tuli myös Ylen Aikainen, johon annoin suoran haastattelun yhdessä ympäristöministeriön kansliapäällikön Hannele Pokan kanssa. Helsingin Sanomien toimittaja myös soitti, heidän kuvaaja teki kuvareportaasin päivästä, joka julkaistiin seuraavana päivänä. Kuviin pääsi nimeltä mainittuna kampanjan alkuperäinen koordinaattorimme Jaani Hintikainen, vaikka kuvaaja eikä jutun kirjoittanut toimittaja sitä tiennyt tai ollut kysynyt. Kuvassa Jaani haravoi roskia vedestä Tokoinrannassa Helsingissä (LIITE 6).

Yle Radio 1:n toimittaja haastatteli Heikkiä ja Marianneä roskalavalla.

Kuva: Eve Mantu/Yle.

MTV3:n Kymppiuutisten kevennysten toimittaja Mika Tommola haastattelee Ympäristöministeri Paula Lehtomäkeä Helsingin Töölönlahdella.

Kuva: Marianne Rintala

Lopulta kampanja näkyi myös TV:ssä. Niklas antoi FST:n aamulähetyksen studiossa haastattelun ennen siivouspäivää 28.4. ja MTV3 teki kymmenen uutisiin loppukevennyksen siivouspäivänä haastatellen minua ja ympäristöministeri Paula Lehtomäkeä. Vaasalainen Tero Koskela oli tehnyt kampanjalle seitsemän sekunnin animaation,

jossa oli taustamusiikkina Kalevi Louhivuoren ”Trashman” -kappale. Animaatio näkyi TV1 ja TV2 –kanavilla ainakin perjantaina 6.5.

4.2 Sisäinen viestintä

Kampanjan sisäinen viestintä käsitti projektin rakentajien välisen kommunikaation; ydinryhmän ja alueryhmien väliset sekä ydinryhmän ja taustaorganisaatio Green Earth ry:n välisen viestinnän. Sisäisen viestinnän ytimenä toimi puhelinpalaveri välillä Maria – Heikki – minä joka aamu siivouspäivää edeltävien viimeisten viikkojen ajan. Lisäksi alueryhmiin otettiin yhteys ainakin joka toinen päivä.

Sisäistä viestintää hoidettiin eniten sähköpostilistoilla, vaikka siitä ei ilman ongelmia selvitty. Noin 40 aktiivin käytössä ollut aktiivit@suomipuhtaaksi.fi -sähköpostilista ja useiden kymmenien käytössä ollut kaikille avoin info-lista tietoa@suomipuhtaaksi.fi kaatuivat vuorokaudeksi ilmeisesti Japanin suureen maanjäristyksen takia maaliskuun puolessavälissä. Listoissa oli muitakin toimivuusongelmia. Vaihdoimme ne pariin kertaan Google -pohjaiseen suomi-puhtaaksi-aktiivit@googlegroups.com -sähköpostilistaan, josta oli jossain vaiheessa myös tietoa -versio. Kampanjaa rakennettiin alkuvuodesta varsin kiivaasti aktiivien kesken niin, että joka päivä kertyi 20 – 40 sähköpostia. Määrä hiipui loppua kohden, sillä lopulta tietoa jaettiin vain aktiivisimmalle ydintiimille. Pyrin kampanjan viestintäkehittäjän Eveliinan kanssa monista vaikeuksista huolimatta raportoimaan tietoa sähköpostilistalle joka viikko kampanjan tilanteesta, miten on mennyt ja missä on mediassa näkynyt sekä mitä tarvitsisi seuraavaksi tehdä.

Meillä oli niin paljon arvokasta tietoa listoillamme, että tilanne oli paikoin ihan jännittävä. IT-apulaistemme Harry Attilan mukaan Heikin konetta yritettiin kaapata moneen kertaan. Esimerkiksi eräässä Googledocs -dokumentissa meillä on kaikkien Suomen kuntien yhteystiedot, kuten edellä mainitsin. Lisäksi keräsimme kattavan listan järjestöjen (yli 400 sähköpostiosoitetta), yritysten ja median yhteystietoja. On ilmeisen selvää, että tällaiset kiinnostavat likaisia markkinoita netissä. Otimme siis turvakopioita tasaiseen tahtiin.

Hoidimme sisäistä viestintää myös muilla työkaluilla. Meillä oli käytössämme Google-docsin lisäksi myös tiedostojenkako-ohjelma Dropbox, jonka kautta jaoimme esimerkiksi kuvat, logot, powerpointit ja kirjeet aktiivien kesken. Joillakin paikallisryhmillä oli Facebookissa alueryhmiä, ainakin Turussa, Vaasassa ja Rovaniemellä työskentely ja kokouskutsut tapahtuivat sen välityksellä.

5 AJATTELE GLOBAALISTI, TOIMI LOKAALISTI – KYSELYN TULOKSET

Kampanjalle oli tärkeää saada kunnat tietoisiksi kampanjasta ja mahdollisesti myös auttamaan siivouksen järjestämisissä. Usein laittomat roskaantumisalueet sijaitsevat kunnan mailla, jolloin kunta ostaa ulkopuoliselta urakoitsijalta kuntalaisten verorahoilla paikkojen siivouksen. Monelta kunnalta tuli viestiä, että tietyt alueet paljastuvat joka kevät lumen alta ongelmallisiksi, sillä samaan paikkaan viedään rakennusjätettä monta peräkärnyllistä toistuvasti. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on monelta osin kuntien käsissä, sillä kunnilla on mahdollisuus yhdistää maankäytön suunnittelu ja luonnon monimuotoisuuden suojele ja kestävä käyttö arkipäivän päätöksenteossa (Luonnon kirjo 2011).

Siivouspäivän jälkeen lähetin Webropol -pohjaisella internetkaavakkeella kyselyn kaikkiin Suomen kuntiin tarkoitukseni kerätä tietoa miten siivous onnistui ja kuinka monta siivoajaa oli mukana. Intressinä oli myös selvittää kampanjan kehitysmahdollisuudet ja kuntien toiveet tulevaisuudessa. Kaavakkeessa oli myös avoin kommenttimahdollisuus, joihin tulleiden vastausten määrä yllätti positiivisesti – moni ympäristösihteeri tai vastaava oli kirjallut paljon hyviä huomioita ja kehitysehdotuksia. Kaiken kaikkiaan kampanja sai paljon kiitosta ja kehuja sekä kannatusta jatkaa suuremmalla volyymillä seuraavana keväänä. Kyselyn päätarkoituksena oli siis koostaa arviointia siitä, kuinka kampanja kannattaisi järjestää toisin seuraavalla kerralla.

Kyselyn vastauksissa kävi ilmi myös hieman kritiikkiä, joka on varsin normaalia, kun tehdään vapaaehtoistöitä ja puhutaan näinkin isosta kampanjasta. Kampanja saattoi

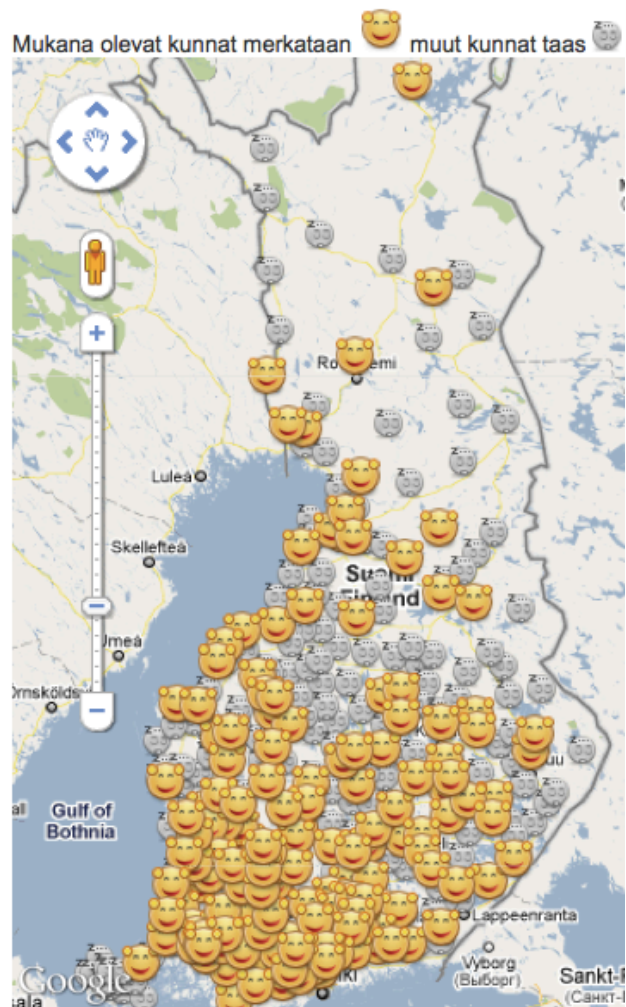
tuottaa joillekin kaupungin työntekijöille ylimääräistä ajateltavaa kun ihmiset ottivat yhteyttä teknisiin toimiin kysyen missä voisi auttaa siivouksessa. Osa kaupungin virkamiehistä ehkä pelkäsi, että kampanja tulee heidän tontilleen, mutta osa taas ymmärsi heti yhteistyön voiman ja kuinka tässä puhutaan laajemmasta ilmiöstä kuin vain halusta auttaa ja siivota. Kyse on tietoisuuden muuttamisesta kohti vastuullisempaa elämää, ei vaan siivouksessa vaan kaikkien kansalaisten paremmasta hyvinvoinnista.

5.1 Mukaan tulleet kunnat

Kampanjaan tuli mukaan 172 kuntaa ympäri Suomen, sisältäen kaikki suurimmat kaupungit. Uudeltamaalta 100 % kunnista oli mukana. Koko maassa oletettavasti neljä sanoi suoraan ei. Loput eivät ehkä olleet tarpeeksi nopeita tekemään päätöksiä. Lisäksi monessa kunnassa oli siivoustalkoot vaikka kunnan tekninen toimi ei siihen suoranaisesti ehkä kannustanutkaan – monet koulut ja kyläyhdistykset tekevät sen ihan oma-aloitteisesti.

Alla on lista mukana olleista kunnista. Huomattavaa on, että tämä listaus on niistä kunnista, joiden tekniset toimet ilmoittivat olevansa mukana. Tämä tarkoittaa, että nämä kunnat sitoutuivat hoitamaan jätekuljetukset.

Akaa	Hämeenkoski
Alajärvi	Hämeenkyrö
Asikkala	Hanko
Askola	Harjavalta
Aura	Hartola
Enonkoski	Hausjärvi
Espoo	Heinola
Eura	Helsinki
Evijärvi	Hirvensalmi
Forssa	Hollola

Honkajoki	Kiikoinen	Nousiainen	Siikainen
Hyvinkää	Kirkkonummi	Nummi-Pusula	Sipoo
Iitti	Kokemäki	Nurmijärvi	Siuntio
Ikaalinen	Kokkola	Orimattila	Soini
Ilmajoki	Konnevesi	Oripää	Somero
Imatra	Kontiolahti	Orivesi	Sotkamo
Inari	Koski Tl	Oulu	Suomenniemi
Inkoo	Kotka	Paimio	Sysmä
Jalasjärvi	Kouvola	Pälkäne	Taipalsaari
Jämijärvi	Kristiinankaupunki	Parkano	Tammela
Janakkala	Kuhmoinen	Pelkosenniemi	Tampere
Järvenpää	Kumlinge	Pieksämäki	Tarvasjoki
Joensuu	Kuopio	Pielavesi	Tervo
Jokioinen	Kustavi	Pietarsaari	Tornio
Joroinen	Lahti	Pirkkala	Töysä
Joutsa	Laitila	Pomarkku	Turku
Juupajoki	Länsi-Turunmaa	Pori	Tuusniemi
Juva	Lapinjärvi	Pornainen	Tuusula
Jyväskylä	Lappajärvi	Porvoo	Tyrnävä
Kaarina	Lempäälä	Pukkila	Urjala
Kaavi	Leppävirta	Punkalaidun	Uurainen
Kajaani	Lieto	Puolanka	Uusikaarlepyy
Kangasala	Liminka	Pyhtää	Uusikaupunki
Kangasniemi	Lohja	Raahe	Vaala
Kankaanpää	Loimaa	Raasepori	Vaasa
Kannus	Loviisa	Raisio	Vähäkyrö
Karjalohja	Lumijoki	Rantasalmi	Vantaa
Karkkila	Mäntsälä	Rauma	Varkaus
Kärkölä	Mänttä-Vilppula	Rautjärvi	Vesilahti
Kärsämäki	Masku	Riihimäki	Vihti
Karvia	Miehikkälä	Ristiina	Vimpeli
Kauniainen	Mikkeli	Rovaniemi	Virrat
Keitele	Mynämäki	Ruovesi	Yli-Ii
Keminmaa	Myrskylä	Rusko	Ylitornio
Kemiönsaari	Naantali	Salo	Ylivieska
Kempele	Nakkila	Sastamala	Ylöjärvi
Kerava	Nastola	Savonlinna	Äänekoski
Keuruu	Nokia	Seinäjoki	

5.2 Kuntakyselyn tulokset

Kesäkuussa 2011 lähetin kyselyn kampanjan onnistumisesta ja tulevaisuuden näkymistä kaikkien kuntien teknisten toimen yhteyshenkilöille. Kyselykaavake on lopussa

liitteenä (LIITE 7). Koostin kysymykset Heikki H. Attilan kanssa. Kysely lähti joka kunnan, myös niiden jotka eivät ehkä olleet kampanjassa mukana, tekniselle toimelle. Poimin kontaktistauksistamme myös ympäristösihteerin tai vastaavan sekä pienissä kunnissa myös kunnanjohtajan niin, että kaikki kolme näkivät, kenelle muille viesti on mennyt. Ajatuksena oli keskustelun herättäminen. Vastauksia tuli noin 74 kunnasta sekä muutamalta jäteyhtiöltä. Noin siksi, että muutamista kunnista tuli tuplavastaus, esimerkiksi sekä ympäristösihteeriltä että kunnanjohtajalta. Lisäksi joissakin naapuruskunnissa ympäristösihteerin toimi on yhdistetty, joten muutamassa tapauksessa kyselyyn vastattiin kahden kunnan puolesta yhdellä merkinnällä. Nämä seikat on otettu huomioon, kun toimitin kyselyn tulokset taulukkona Suomi puhtaaksi – päivässä! -liikkeen markkinointikäyttöön, mutta alla esitellyissä taulukoissa se ei välttämättä näy, sillä tulkinta menisi kovin monimutkaiseksi. Seuraavia taulukoita tulee siksi tulkita hieman rennolla mielellä.

Kyselyyn vastattaessa pakollista oli jättää vain yhteystiedot: kunta, nimi, virka, puhelin ja sähköposti. Ajattelin, että mikäli kaikkiin kysymyksiin olisi pakollista vastata, se karsisi kiireisten vastaajien määrää, tai niitä jotka eivät kerkeä miettimään kysytyjä asioita ja sitten jättäisivät vastaamatta kokonaan. Halusin pitää kaavakkeen helppona vastata, siksi siinä oli vain kahdeksan kysymystä, joista kaksi avoimia. Tärkeää kampanjalle oli kerätä yhteystietoja, joten toivon, että tämä taktiikka toimi.

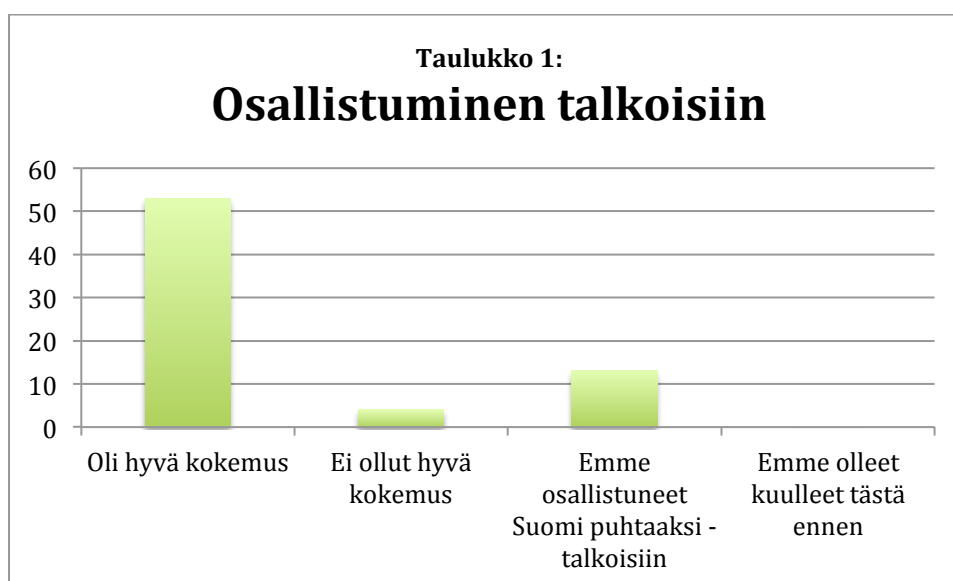
Vastauksista kävi ilmi paljon positiivista palautetta ja innokasta kiitosta, mutta mukaan mahtuu myös negatiivista. Suurin osa niistä kunnista, jotka olivat mukana järjestämässä talkoita keväällä, olivat kiinnostuneita jatkamaan kampanjaa myös seuraavana vuonna. Kiittelyä tuli paljon mm. siivoustalkoiden näkyvyydestä paikallismediassa, mikä olikin kampanjan yksi tarkoitus. Seuraavassa käyn läpi kysymyksiin tulleet vastaukset, jotka olen muotoillut taulukoiksi. Taulukoiden ohessa on lyhyt analysointi ja tulkinta. Laajempi pohdinta tilastoista on luvussa 6, jossa avataan koko tämän analyysiraportin sydän, eli sinne on koottu parannusehdotuksia kampanjan ja siivoustalkoiden tulevaisuudelle. Kunnat ovat nimettöminä tässä, tarkat tiedot kuntien vastauksista toimitin kampanjan ydinryhmän tietoon.

Moni kyselyyn vastannut kunta painotti lasten ja nuorten osallistumista siivoustalkoisiin, sillä yleisesti koetaan juuri näiden ikäryhmien heittelevän karkkipapereita luon-

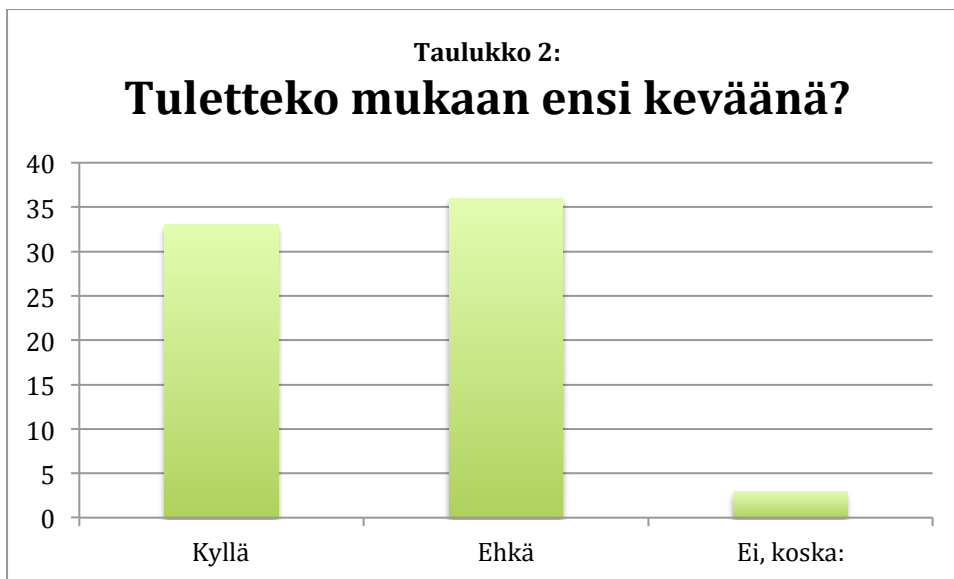
toon. Ylen uutisten valossa voimme kuitenkin hieman uskoa tulevaisuuteen, sillä la-kaisukoneen kuljettajan ammatti on edelleen pikkupoikien suosikki-listalla (Tuunila 2011).

5.2.1 Kunnan osallistuminen siivouspäivään

Kyselyyn vastanneista kunnista 53 piti kampanjaa hyvänä kokemuksena (Taulukko 1). 13 ei ollut osallistunut talkoisiin keväällä, mutta olisivat mielellään ainakin ehkä mukana ensi vuonna. Joistakin kunnista saimme useamman vastauksen, mielenkiintoisella tavalla erilaisen. Esimerkiksi erään kaupungin toimistohortonomi vastasi negatiiviseen sävyyn, että kampanja ei ollut hyvä kokemus ja ajankohtakin oli huono, kun taas saman kunnan teknisen toimen pr-assistentti kehui ja kirjoitti innostuneen viestin, että tulevat mukaan ensi vuonna myös. Tästä voimme kenties päätellä, että on paljon yksilöstä kiinni pitääkö tämän kaltaisesta toiminnasta ylipäättään.

Tuletteko mukaan ensi keväänä? (Taulukko 2) -kysymykseen vastasi myöntävästi 33 ja "ehkä" 36, eli voimme tulkita, että ihan myönteisinä on yhteensä 96 %. Yksi kaupunginjohtaja vastasi ei. Saman kunnan ympäristönsuojelusihteeri kuitenkin kehui kampanjaa hyväksi ja ilmoitti, että totta kai kaupunki lähtee mukaan ensi vuonnakin!

Kuntien lisäksi tähän kyselyyn vastasi muutamat jäteyhtiöt. Eräs jäteyhtiö vastasi kohtaan ”Ei, koska” seuraavasti: ”Kampanjan organisointi paikallistasolla aivan liian pieneksi resursoitu ja tavoitteet/keinot liian epäselviä, että porukka lähtisi mukaan tähän. Keräysidea on hyvä, mutta toteutus tahtoo kaatua parin henkilön niskaan tai kunnan maksettavaksi.”

5.2.2 Ajankohta

Yksi huomattavista asioista oli se, että siivouspäiväksi toivottiin 18 vastauksessa mitä tahansa muuta kuin perjantaita (Taulukko 3). 42 mielestä perjantai 6.5. oli hyvä päivä.

Joku muu päivä olisi ollut parempi, mikä:

- Muu viikon arkipäivä.
- Ainainen pohdinta arjen ja viikonlopun välillä. Torstai viikonpäivistä paras.
- Koko viikko esim. vko 18 tai 19, jotta useampi ehtisi mukaan.
- Viikonloppu.
- Tiistai, keskiviikko tai torstai.
- Jätteiden noudon takia alkuviikko on parempi.
- Tiistai.
- Pe oli jätteiden tyhjennyksen kannalta huono päivä. Enemmän joku muu arkipäivä, jolloin jätteet ehdittäisiin kerätä heti seuraavana arkipäivänä.
- Perjantai ei käy.
- Keskiviikko tai torstai.
- Tiistai tai keskiviikko (toukokuun alku oli hyvä ajoitus).
- MA-TO, koska ihmiset lähtivät jo mökeille perjantaina.

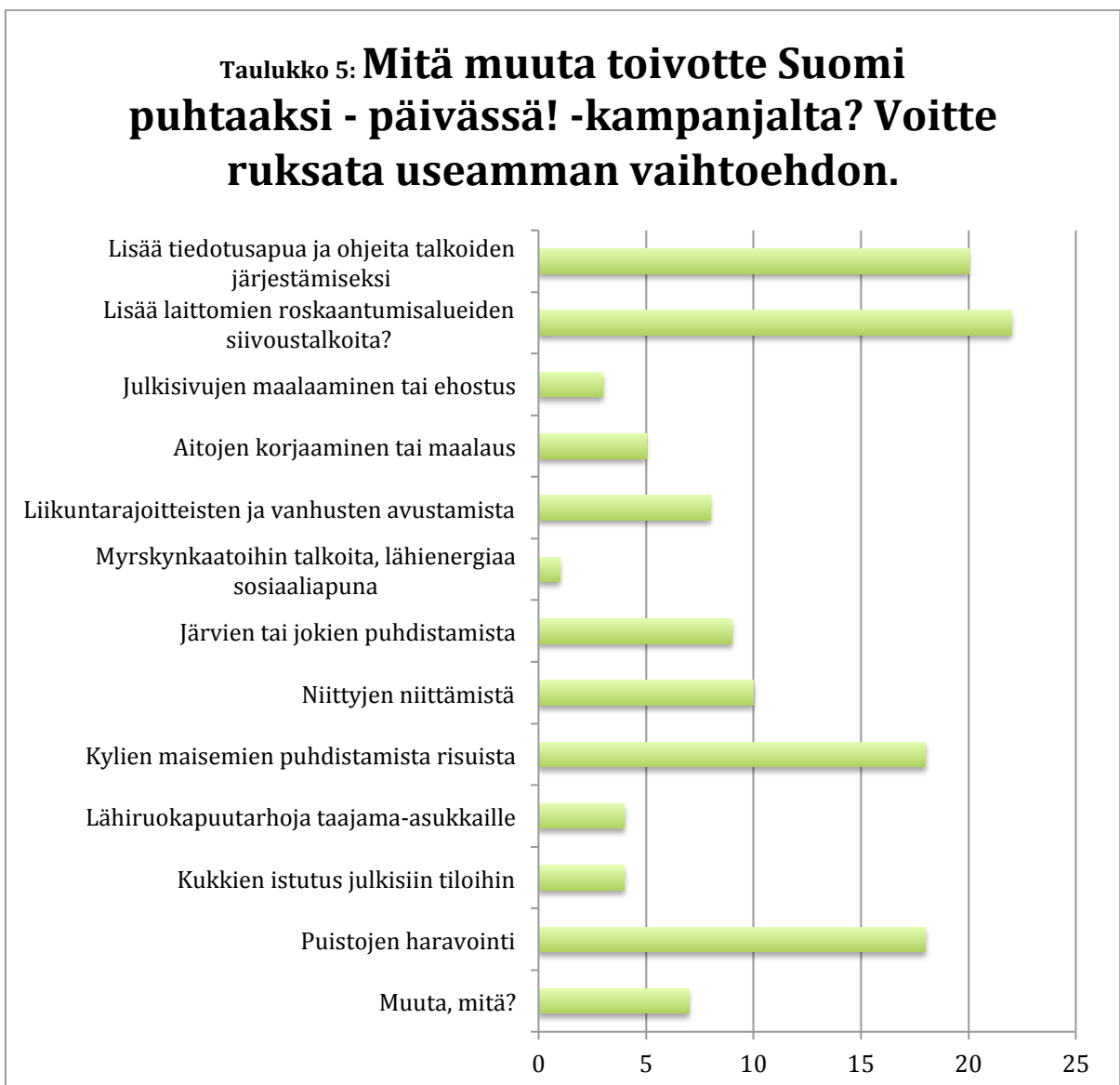
5.2.3 Roskaantumisalueita jäi vielä

Vastauksista kävi ilmi, että 50 % kunnista jäi vielä roskaantumisalueita, joten ensi vuoden kampanja tulee tarpeeseen (Taulukko 4). Voi myös olla, että kunnat, jotka ovat vastanneet, ettei roskaantumisalueita ole jäänyt, niin sellaisia ei ehkä edes ollutkaan. Tästä meillä ei ole varmuutta, muuta kuin yleistieto, että Suomi on hyvin siisti maa ja jätehuolto on jo hyvin toimivaa. Voihan olla, että selkeitä laittomia roskaantumisalueita ei joka kunnan alueella ole. Tällöin tämän kampanjan nimissä on siivottu lähinnä yleisiä teiden varsia ja puistoja.

5.2.4 Muita toiveita

Kampanja halusi selvittää kunnilta myös muita talkootoiveita. Tähän kysymykseen sai ruksata useamman vaihtoehdon, siksi siihen näyttää tulleen paljon vastauksia. Kyselystä selvisi ainakin 18 kunnan olevan kiinnostuneita haravointitalkoista (Taulukko 5). Myös lisää laittomien roskaantumisalueiden siivousapua sekä perinnemaisemien puhdistusta toivottiin.

Muuta, mitä?:

- Puistometsien risutalkoita.

- Linjojen 110 ja 220 kv:n alustojen siivoukset risuista, ei lintujen pesimisaikoina.
- Perinnemaisemien hoitoa.
- Kampanja roskien heittämistä vastaan.
- Rantojen siivoaminen (esim. kylien uimarannat, epäviralliset uima-alueet) hantienpaskasta ja roskista. Voisi tehdä vaikka juhannusviikolla.
- Roskien siivous teiden ja katujen varsilta.

Näitä muita talkootoiveita kysyttiin tässä kyselyssä lähinnä siksi, että voisimme ajatella talkoita myös muiden asioiden puolesta, vaikka nyt on roskien siivoamisella aloitettukin. Meillä olisi työkaluja järjestää tarpeen mukaan vaikka minkälaisia ja minkä laajuisia projekteja.

5.2.5 Siivoojien ja roskien määrät

Keräsin samalla kyselyllä myös laskelman siivoojien määrästä. Kampanjassa ei toiminut kovinkaan hyvin ilmoittautuminen suoraan meille järjestäjille – emme me olisi sitä voineet mitenkään resursseillamme selvittää, joten jälkepäin kunnilta kyselyllä saimme jonkinlaisen laskelman. Tässä alla taulukossa on koonti osasta kuntia, jotka vastasivat kyselyyn. Roskien määrää on vaikea laskea yhteen, sillä osa ilmoitti summan kiloissa, osa neliömetreissä ja osa säkkien määrinä. On hyvin vaikea ehdottaa kuinka painava yksi jätessäkillinen roskaa on, joten valitettavasti tämän kampanjan yhteydessä jätämme roskien määrän vain erittäin raakaksi arvioiksi. Niistä kaupungeista, joista sain kilomäärät, roskaa kerättiin keskimäärin noin 1,25 kg siivoojaa kohden. Joillakin paikkakunnilla määrä ylittyi huomattavasti.

Kunta	Siivoojia	Roskaa	Muuta erityistä
Eura	350	12000 kg	
Hanko	700	10 peräkärnyllistä	
Harjavalta	600		
Helsinki	30356	Pari lavallista	Siivottiin kuukauden ajan.
Hyvinkää	1000	Useita kymmeniä säkkejä	
Hämeenkyrö	800		
Ikaalinen	300	4 m ³	
Janakkala	1100	2,2 tonnia	
Jyväskylä	14500	14500 kg	Kaikki koulut mukana. Roskaa tuli 18 kuorma-autollista.
Kaarina	500	Kymmeniä jätessäkillisiä + 3 lavallista	Metsästysseura keräsi 3 lavallista metalliromua mm. vanhoja piikkilankoja.

Kangasala	300		
Karkkila	350	40 säkkiä	
Kristinestad	350	13.5 kubikmeter	
Kuhmoinen	300	5 m3	
Lahti	500		Lähes kaikki peruskoulut osallistuivat Lahdessa, Hollolassa ja Nastolassa.
Lohja	100	Useita kymmeniä säkkejä	
Masku	70	58 säkillistä ja 2,88 tonnia puutarhajatettä.	
Muurame	500		
Mäntsälä	3600	n. 35 m3 = 12 tn.	
Oripää	80	50 jätesäkillistä	
Orivesi ja Juupajoki	900		
Pieksämäki	500		
Pietarsaari	1700	100 säkkiä	
Pirkkala	1500		
Pori	1300		
Kiikoinen	20	25 jätesäkillistä	
Rauma	200	20 m3	
Rovaniemi	30	400 kg	
Sastamala	200	useampi roskalavallinen	
Seinäjoki	725	30 m3	
Siikainen	30	noin 30 jätesäkillistä	
Siuntio	200		
Sotkamo	930		
Sysmä	140	10-15 m3	
Taipalsaari	40	50 säkkiä	
Tampere	13168	5700 kg	40 siivouskohdetta. Mukana Oppilaitoksia ja päiväkoteja 75 kpl eli 12 197 koululaista, 321 kaupungin henkilöstöä ja muita kaupunkilaisia 714.
Turku	8794		72 siivouskohdetta. Mukana koululaisia 5 134, kaupungin henkilöstöä 620 ja muita kaupunkilaisia 2 614.
Vaasa	2745	yli 4700 kg	
Yhteensä	89478	54380 kg + 67,5 m2 + yli 400 jätesäkillistä	Noin 1,25 kg per siivooja

Tästä listasta puuttuu monia isoja kaupunkeja. Esimerkiksi Oulussa tiedetään olleen paljon siivoojia, mutta tietoa emme ole tähän saaneet. Valitettavasti meillä ei ollut resursseja soitella kunnille, joista emme tietoa saaneet. Kaiken päälle kampanjan nimissä siivosi arviolta noin 1 500 kylätoimikuntaa ja kaupunginosayhdistystä, yli 1 000 koulua ja satoja päiväkoteja ympäri Suomen. Ilmoitetuista määristä tilastolaskelmia

tekemällä Heikki Attila laski maanlaajuisten siivoojien määräksi 295 000. Siivoojamäärän laskentaperuste:

- Mukana olleiden kuntien yhteenlaskettu asukasluku on 79 % Suomen asukkaista eli 4,2 miljoonaa.
- 20 suurimman kunnan osallistujaprocentti on keskimäärin 5. Tästä on poistettu poikkeavat luvut, kuten Rovaniemi ja Lahti, joissa ilmeisesti ei kouluja laskettu mukaan, joissa siksi tulos on alle 1 %.
- Pienemmissä kunnissa on osallistujaprocentti noin 6,6.
- Koko maan luku tulee mahdollisimman tarkaksi, kun isoille kunnille annetaan keskimäärin 5 % ja pienemmille 6,5 % sekä ihan pienille 7 %.
- Erittäin varovainen arvio yllä olevalla kaavalla ekstrapoloituna antaa 215 000. Jos otetaan 0,7 %, mikä on jonkinlainen keskiverto kaikista kunnista, tulos on 294 790 eli pyöristettynä 295 000 osallistujaa, mikä tekee 5,5 % suomalaisista.
- Laskelman virhemarginaali on 5 %.

Erityinen kunniamaininta siivoojamääristä menee Mäntsälälle, jossa ilmoituksen mukaan siivoojia oli lähes 18 % kuntalaisista! Sotkamossakin saatiin myös hieno prosentti: jopa 8,7 %, samoin Pirkkalassa: 8,5 %. Lisäksi muita upeita tuloksia saatiin mm. Harjavallassa (8 %), Hämeenkyrössä (7,6 %), Janakkalassa (6,5 %) sekä Orivedellä ja Juupajoella yhdistetysti (7,8 %). Kunnilla on eri tapoja laskea siivoojamääriä, usein ne perustuvat arvioihin. Joissain taas tieto on hyvinkin tarkka. Joissain kunnissa kerättiin nimiä paperille siivouspaikoissa, mutta helposti ilman sen kummempaa motivaatiota ihmiset jättävät nimensä laittamatta. Tällöin voimme olettaa, että siivoojia on ollut kuitenkin enemmän, kuin on laskettu.

5.2.6 Avoimet kommentoinnit

Kyselykaavakkeen lopussa oli tyhjä tila avoimille kommenteille ja terveisille. Vastauksissa suurin esille tullut kehitettävä asia oli tiedotukseen liittyvä. Moni toivoi selkeämpää ohjeistusta kampanjaorganisaation ja kuntien oman työn välisestä rajasta, kuka tiedottaa ja kenelle, mitä tiedottaa ja miten. Toisaalta monessa kunnassa asia otettiin innostuneesti vastaan ja järjestettiin omia tempauksia siivoojien aktivoimiseksi. Esi-

merkiksi Hangon kaupunki innosti ihmisiä siivoukseen jakamalla kaikille talkoisiin ilmoittautuneille arpalipun, jolla voi voittaa 50 euron lahjakortin.

Avoimet vastaukset voidaan jakaa kolmeen eri kategoriaan. Ensimmäiseen ryhmään tulee inspiroivat kiitokset ja positiiviset palautteet:

Hienoa, että tällainen kampanja järjestettiin! Ja vielä hienompaa, että saimme osallistua, vaikka täällä siivottiinkin pitkin viikkoa.

Kiitos innostavasta tsemppauksesta siivouspäivän järjestämiseksi! Joskus on paikallaan hieman muistutella useampaankin otteeseen kaupungin virkamiehiä, etenkin kun tavanomaiset työt tuntuvat vievän innon järjestää mitään lisähommia itselle. Todennäköisesti tv-mainokset ja muu valtakunnallinen julkisuus toimii innoittajana paremmin kuin täysin paikallisena järjestetty tapahtuma. Ensi vuonna sitten uudelleen!

Kiitos kampanjan järjestäjille. Aktiivisen tiedottamisenne ansiosta mekin osallistuimme ja vietimme mukavan iltapäivän hyötyliikuntaa harrastaen ja samalla saimme kuntakeskuksesta jonkin verran roskaa kerättyä.

Erittäin hyvä kampanja! Sai paljon positiivista palautetta ja lehdessä palstatilaa. Lisää näitä, puistojen haravointitalkoot ehdottomasti. Roskakartta oli minusta hyvä idea, muttei oikein toiminut tai merkintöjä tuli ainakin vähän. Pitäisikö markkinoida vielä paremmin? Samoin ilmoittautuminen, ihmiset eivät oikein tieneet ilmoittautuako minulle vai sinne teille. Vika ehkä meidän omassa tiedottamisessa. Opimme kuitenkin paljon ja ensi kerralla olemme viisaampia.

Meillä on jo vuosien ajan järjestetty siivoustalkoot keväisin. Niin nytkin, mutta ajankohta vain oli eri kuin tällä valtakunnallisella kampanjalla. Ensi keväänä olemme mukana 6.5., jos vain sääolosuhteet sen sallivat. Kovin suurta porukkaa talkoosiivoukset eivät ole vetäneet, mutta siihen varmasti saa muutoksen, kun keksitään ns. oheisohjelmaa ja tiedotetaan asiasta aikaisemmin ja näkyvämmiin. Idea on hyvä ja sitä kannattaa jalostaa edelleen.

Lisää näyttäviä kampanjoita yleisen viihtyisyyden edistämiseksi ja asukkaiden aktivoimiseksi tarvitaan! Olemme mielellämme mukana kaikessa tällaisessa toiminnassa. Kiitos ja siistiä kesää!

Laittomien roskaantuneiden alueiden siivous on hyvä tavoite, mutta edellyttää usein pitkällisen esiselvittämisen ja sopimisen asioiden hoitamiseksi. Roskaantuneiden tienvarsien ym. muiden yhteisten alueiden siivoamiseen talkoilla onnistuu, mutta roskattomaksi ei kaikkea saada yhden päivän aikana. Lisäksi tässä kohtaa haluaisin kiittää Suomi puhtaaksi -päivän organisaatiota, tiedotuksesta ja yhteistyöstä 10 +. =)

Toinen merkittävä ryhmä oli työmäärän päivittely ja se, että tiedottamiseen pitäisi panostaa enemmän. Monen kunnan näkökulmasta tällaista kampanjaa tulisi alkaa järjestää jo syksyllä:

Tapahtumasta tulisi viestittää vieläkin enemmän ja hyvissä ajoin ennen varsinaista ajankohtaa. Kunnan ja talkoolaisten roolijaon tulisi olla selkeämpi.

Asia otettava esille jo syksyllä ensi vuoden toimintaa suunniteltaessa.

Meillä kampanja toteutettiin 2.5. Vapun jälkien siivoamiseen keskusta-alueella. Tämä on hyvä idea myös muille kaupunkiseuduille, jolloin "yhteinen olohuone" saadaan pian paraati kuntoon. Siinä mielessä 2.5. oli parempi kuin virallinen päivä.

Olisi tärkeää saada nuoriso mukaan kampanjaan.

På de riksomfattande sidorna olika tidpunkter för den riksomfattande kampanjen t.ex. under maj månad flera veckoslut och vardagar (skolorna skilt enligt hur det passar deras planering). Det behövs hjälp med att få allmänheten aktiverad, att det ska kännas roligt att gå och plocka skräp. Fostra människor att inte kasta skräp t.ex. ut genom bilfönstret. Fostra dem som äter snabbmat att inte kasta sina förpackningar ut och fostra rökare att inte kasta sina tobakspaket ut i naturen längs vägrenarna, fostra drickare att inte kasta ut sina flaskor och burkar längs vägarna m.m. sådant. En kampanj riktad till nedskräparna.

Kampanja työllisti yllättävän paljon kunnassamme ja vei huomattavan osan työajasta varsinkin siivouspäivän lähentyessä. Meillä kampanjaa vedettiin ympäristönsuojelun vastuulla, mutta ajan myötä huomattiin, että kampanjassa vaaditaan myös huomattavasti panostusta tekniseltä puolelta, jonka vastuualueelle yleensä yleisten alueiden siisteys kuuluu. Joten heidän panostusta selkeämmin tarvitsisi jatkossa ja toisaalta heiltä kuulin, että resursseja tällaisen järjestämiseen muun työn ohella ei ole.

Idea mainio, mutta valitettavasti tieto meille kampanjasta tuli liian myöhään (noin kaksi kuukautta ennen). Kampanjan organisointi paikallistasolla ei toiminut ja konkreettista tietoa oli hankala saada. Kuntien on vaikea lähteä lupaamaan mitään vastuuasioita, jos ei tiedä mitä kaikkea se sisältää ja todellisista kustannuksista ja aikatauluista ei ole tietoa. Kerääjiä kyllä yleensä löytyy, mutta se logistiikan ja roskien organisointi oikeaan osoitteeseen onkin sitten haasteellisempaa. Ihmiset haluavat kerätä muuna päivinä kuin ko. päivä tai kun ei ole työssä esim. viikonloppuna kun on aikaa ja on hyvä ilma. Lisäksi alussa mainostetut yhteistyökumppanit (esim. autoliitto) ei näkynyt täällä toiminnassa olenkaan.

Tässä kampanjassa on hieno idea, mutta käytännön toteutuksessa kunnille syytään iso vastuu tapahtuman hoitamisesta, kuljetuskalustoa pitäisi olla erilaisille jätteille ja koordinointiinkin kului yllättävän paljon aikaa kun tapahtuman jär-

jestäjän puolelta ei oikein ollut tarjolla tiedotusapua tai ohjeita käytännön toteuttamiseen -> Mistä resurssit kun koko ajan leikataan ja kiristetään rahoja joka paikasta?

Myös monella kunnalla oli neuvoja, miten asian voisi tehdä paremmin. Tässä kolmannessa ryhmässä on sellaiset vastaukset, joissa pohdittiin ratkaisuja tai uusia toimintatapoja ongelmiin, etenkin tiedottamisessa ja ohjeistuksessa:

Mielipidevaikutus ja asennekasvatus onnistuu nykyisenlaisissa talkoissa, jolloin ei tarvita mittavaa henkilö- ja määrärahanpanostusta. Esimerkeistä voi poimia järvien kunnostukset, jotka ovat monivuotisia hankkeita. Talkoita järjestetään hankeihmisten organisoimina usein pienillä porukoilla.

Meillä on järjestetty jo kahtena edellisvuotena siivoustalkoot keskustan ja kylien alueella. Osallistajat ovat samoja henkilöitä etupäässä eläkeläisiä ja lapsiperheitä. Varmasti juuri sellaisia jotka eivät itse roskea muutenkaan levittele. Asia on hyvä, mutta koska se kaatuu aina samojen henkilöiden harteille niin järjestelyt kuin itse siivouskin niin kyllästymisen vaara on suuri jos tapahtuma joka vuosi. Roskaantumista olisi estettävä paremmin yhteiskunnan ja koulujen tiedotuksella ja asenneohjauksella.

Toivoisin enemmän tulevaisuudessa suoraa valistustyötä esim. kouluilla ja oppilaitoksissa jotenkin ympäristökasvatukseen liitettynä pakettina. Ps. Kampanjassa puhuttiin yhdestä päivästä mutta mainostettiin kuitenkin toisessa lauseessa että siivota voi joka päivä. Kiitos Teille ja kaunista kesän jatkoa.

Koulujen oppilaiden on osallistuttava talkoisiin silloin, kun se sopii lukujärjestykseen ja sää on poutainen, sillä muuten emme saa heitä mukaan.

Yksi käytännön ongelma on, että osallistujamäärää oli mahdotonta laskea tarkkaan, sillä omatoimisia siivoojia oli niin paljon, kaikki eivät ilmoittautuneet kaupungin tietoon. Voisitteko jatkossa te suoraan kerätä osallistujatahot ja heidän keräämät jätemäärät? Teille tulisi siis ilmoittautua: kuka osallistuu ja missäkin ja sitten paljonko osallistujia oli ja paljonko jätettä tuli kerättyä. Näin saataisiin suoraan tilastot teille - Hieno homma kuitenkin jo tälläkin tavalla toteutettuna.

Mikäli kampanja haluaa järjestää erilaisia teemapäiviä, niin yhteyden pitää olla enemmän suoraan yhdistyksiin, eikä siten, että kunnalla teetetään työ järjestämisessä ja yhteydenotoissa. Eli yhteydet mieluiten suoraan kansalaisjärjestöihin ja yhdistyksiin, jotka vapaasti voivat olla sitten mukana. Jos yhdistyksillä riittää intoa osallistua, niin kunta tulee kyllä vastaan ja voi antaa esim. työvälineitä.

Tiedottamiseen kunnassa pitää satsata enemmän, mutta se lienee enemmänkin kunnan oma tehtävä. Jatkossa on helpompi panostaa tiedottamiseen riittävän ajoissa, nyt jäi vähän turhan myöhäiseen meillä, niin että asukkaat eivät ehti-

neet reagoida vaikka osanotto meillä oli tänä keväänä laimea, yritetään silti uudelleen ensi vuonna.

Iso käytännön ongelma on, että kunta ei monestikaan ole halukas kuljettamaan roskaa yksityisten mailta pois, ja sitä täytyisi teroittaa paljon neuvonnassa: pitää siis sopia kuka hoitaa roskat pois! Ohjasimme ihmiset keräämään roskaa kaupungin omistamilta alueilta, ja se oli jokseenkin työlästä vääntää rautalangasta tiedotteisiin ja sisäiseen ohjeistukseen. Lisäksi usein tienvarret ovat roskaisia, tiehallinto mukaan tempaukseen!

5.3 Vapaaehtoisten kommentteja

Siivouspäivän jälkeen lähetin avoimen sähköpostikyselyn myös mukana olleille vapaaehtoistoimijoille. Tämä joukko koostuu noin 30 vapaaehtoisesta, jotka tekivät töitä kampanjan eteen kevään aikana ympäri Suomen. Joitakin tapasin kasvokkain tai haastattelin internetin välityksellä keskustellen. Pääasiana oli pyytää vapaaehtoisilta kommentteja seuraaviin kysymyksiin: Mitkä on tunnelmasi kampanjan jälkeen? Kuinka siivous sujui omalla paikkakunnallasi? Mitä olisi voinut tehdä toisin? Oletko tyytyväinen kampanjaan?

Näissä avoimissa haastatteluissa monilta vapaaehtoisilta tuli ajatus, että kampanjan rakenne oli kovin sekava. Ohjeistusta ei ollut saatavilla ja aina ei oikein tiennyt mitä pitäisi tehdä ja mitä kannattaisi tehdä. Sähköpostilistojen kanssa oli ihmetelty ja tieto ei aina mennyt perille – samaa työtä teki kaksi eri paikkakunnilla vaikka toisen olisi vain tarvinnut. Selkeää ohjeistusta kun ei ollut. Suomi on niin laaja maa, että välimatkat ovat haasteellisia yhteydenpidossa. Kampanjalta puuttui resursseja järjestää tapaamisia tai kouluttaa vapaaehtoisia, sillä jo matkakulut olisi ylittäneet pienen budjettimme. Tämä harmitti monia. Yksi motivaatiotekijähän vapaaehtoistoiminnassa on, että sitä kautta tutustuu samanhenkisiin ihmisiin ja saa uusia ystäviä. Kasvokkain tapaaminen olisi ollut monen toiveena. Kuitenkin moni sai projektilta paljon hyvää ja arvokasta kokemusta. Tässä ensin muutamia poimintoja anonyymisti:

On hienoa nähdä miten koko Suomi saadaan liikkeelle. Toisaalta on harmi ettei tämä nykyinen systeemi pysty taloudellisesti ylläpitämään tämän kaltaista toimintaa.

On ollut hyvä olla mukana rakentamassa tätä kampanjaa ja toivon, että jatkosakin muistamme mikä sen tarkoitus on.

Mielestäni kampanjan konsepti ja nettiliittymä ovat erittäin hyviä. Kampanjan aikana paljastui, että vapaaehtoista siivoustoimintaa tehdään yllättävän paljon muutenkin. Tulevina vuosina toteutuksessa kannattaa olla aiemmin liikkeellä, jotta kunnat ehtivät mukaan kunnolla.

Tuntuu että kampanjan olisi hyvä näkyä valtakunnallisesti enemmän, jotta se tavoiteltu yhteisöllisyyden tunne ja me-henki saavutetaan. Kaupunkikohtainen mainostus jäi vähän huteraksi.

Vapaaehtoiset joutuivat hieman liikaa touhuamaan kampanjan onnistumiseksi, eikä minusta silti todellakaan tunnu siltä että olisin tehnyt tarpeeksi. Olisi syytä tehdä ohjeet jokaiselle paikkakunnalle siitä miten edetään. On myös harmi, jos juuri se päivä on sateinen, koko työ tuntuu valuvan hukkaan. Voisiko siivouspäivän muuttaa viikoksi kun kuitenkin kaupungit valitsivat omia päiviään? Roskaa on niin paljon että yhdessä päivässä sitä tuntuu olevan mahdotonta kerätä, varsinkin kun metsien romut lasketaan mukaan.

Kampanjan graafikko Hannele Alanko järjesti siivousta Vaasassa. Hän analysoi jälkeenpäin kampanjaa monelta kantilta seuraavasti:

Vaasan kaupungilla on ollut hyvin mittava siivouskampanja ennenkin. Siitä johdettiin varmaankin pettymys, että väkeä tuli tällä kertaa vähemmän paikalle. Me vapaaehtoiset emme jaksaneet kaiken muun ohessa alkaa rekrytää yrityksiä. Siivouspäivä oli arkipäivä ja työaikana niin eihän siellä ketään ollutkaan, kun emme olleet yrityksille tapahtumaa mainostaneet. Ja kun kiitosjuhlaan ei tullut kuin kourallinen ihmisiä, niin pettymys oli suuri myös itselleni. Ehkä kampanjan toteuttaminen oli liian haastavaa meille.

Kartoitus ei meillä lähtenyt käyntiin ollenkaan. Vaikka roskaantumisalueet sai soittaa suoraan kaupungin työntekijälle niin soittoja ei tullut. Siitä pitäisi mainostaa jo syksyllä ja siivoushomman pitäisi olla kokoajan esillä ettei se unohtuisi ihmisiltä.

Kaisa Lempinen Tampereelta järjesti kiitoskonserttia:

Olen ylpeä, että Tampereella olemme saaneet aikaiseksi hyvin laajan ja laadukkaan toiminnan kampanjan osalta hyvin pienellä budjetilla. Ydinryhmä on koostunut naisista; suurin osa äitejä tai tulevia. Meillä ei ole isoja rahoituksia takana vaan sitäkin enemmän auttavia ja osaavia käsiä.

Ilmari Juutilainen Oulusta muotoili yhteenvedon kampanjan ideasta:

Minusta kampanjan mielenkiintoisin tulos on, että on vahvistettu toimintamallia tilanteeseen, jossa joku haluaa vapaaehtoisesti siivota roskaantumisalueita tai muita yleisiä alueita. Tällöin jäteyhtiöt tai kunnat voivat tulla avuksi hakemalla kerätyt roskat kunhan asiasta sovitaan etukäteen. Varmasti näin on toimittu monissa paikoin ennenkin, mutta tieto tällaisesta mahdollisuudesta innostaisi ehkä talkooporukoita siivoushommiin ilman erillistä kampanjaakin.

6 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA PARANNUSEHDOTUKSIA

On selvää, että maamme kaikkien laittomien roskaantumisalueiden siivoaminen ei onnistunut päivässä. Kampanja tulee toivottavasti jatkumaan ensi keväänä parempana kuin koskaan, sillä tähän raporttiin kootut palautteet ovat kannustaneet meitä siihen. Vuosi 2012 tulee sitä paitsi olemaan koko maapallon siivousvuosi. Syyskuun 2011 puoleen väliin mennessä koko maailman siivoukseen on löytynyt siivoustiimejä jo yli 60 maasta. Mukana on joitakin mainitakseni muun muassa Afganistan, Barbados, Brasilia, Chile, Ghana, Iso-Britannia, Italia, Kenia, Kroatia, Marokko, Nepali, Norsunluurannikko, Ranska, Sri Lanka ja Thaimaa (World Cleanup 2012). Suomen osallistumista ensi vuoden siivoukseen suunnitellaan parhaillaan. Tekemieni kyselytutkimusten mukaan jatkoa toivovat niin tässä liikkeessä mukana olleet henkilöt, kuin kunnat ja ministeriötkin. Ongelmia on resursseissa, voi olla että tämänhetkinen ydintiimimme sekä taustajärjestömme on hieman väsynyt rankan vapaaehtoistyörypeaman jäljiltä järjestääkseen samaa uudelleen ilman palkkaa. Mikäli intoa siihen kuitenkin löytyisi ja taustalle saataisiin vahva tuki, niin olemme suunnitelleet tulevaisuudelle seuraavanlaisia asioita.

6.1 18 Parannusehdotusta tulevaisuudelle

Kokosimme kampanjan ydinryhmän; Maria, Heikki, Niklas, Max, Taivas ja minä, kanssa parannusehdotuksia vuodelle 2012, jotka on lueteltu alla. Tämä on siis lista

asioista, jotka voisi tulevaisuudessa tehdä paremmin. Näissä on otettu huomioon kuntakyselyn tulokset sekä muut pohdinnat.

1. Yhdistyminen koko maailman siivoukseen ja sen tuoma lisävoima. Maailman siivoustalkoot alkavat 24. maaliskuuta ja jatkuvat kuusi kuukautta 25. syyskuuta 2012 asti. Tarkoituksena on aktivoida yli 300 000 000 ihmistä yli sadassa maassa keräämään satoja tuhansia tonneja roskaa pois luonnosta. (Let's Do It World – Facebook 2011.) Liikettä johdetaan Virossa ja meillä on sijainnin perusteella myös helppo pitää yhteyttä heidän kanssaan. Tammikuussa 2012 on siivousta koskeva seminaari Tallinnassa.
2. Profiloidaan kampanja uudelleen. Lähdetään enemmän innostamaan ihmisiä ja järjestöjä tekemään sitä, mitä ne jo osaavat ja mistä ne jo tykkäävät. Markkinoidaan talkoita niin, että yhteistyö järjestöjen kanssa ei lähtisi näin kun nyt kävi: "Hei tulkaa mukaan meidän kanssa järjestämään siivousta" vaan, että talkoopäivänä jokainen järjestö voisi tehdä sitä, missä on jo hyvä ja sitä mitä ihmiset tekevät mielellään. Jokainen voisi järjestää sellaiset talkoot, kun näkevät ympäristölleen parhaaksi toimintatavaksi. Eli esimerkiksi Dodo ry voisi järjestää kaupunkiviljelystä kertovan teemapäivän ja Maan ystävät ry pyöräretkiä. Yhtenä päivänä siis tapahtuisi kaikenlaisia talkoita, jolloin meidän järjestäjien rooli jäisi mahdollisimman taka-alalle ja lähinnä keskittyisi vaan tiedottamiseen kevään aikana.
3. Jätehuoltoyritykset jo syksyllä mukaan
 - 3.1 Myös jäteyritykset muuten kuin kunnalliset – mukaan
 - 3.2 Kierrätyksen maksimointi
4. Käymme läpi kaikki ELY keskuskeskukset ja niistä alueellista tukea.
5. Kampanjan laajentuminen: esimerkiksi koskemaan kasvien vieraslajien poistamista, onhan sekin puhdistamista. Kuntakyselyn mukaan erilaisten talkoiden järjestämiseen on myös tarvetta. Mukaan lisää yhteistyökumppaneita, kuten maa- ja metsätalousministeriö.

6. Laurea ja Mäntsälän esimerkki -> yhteys kaikkiin AMK kouluihin, joissa ympäristöopintoja. Myös ammattikoulut, joissa ympäristönhoitajia yms. valmistuu. Kouluissa kun aloittaisi keskustelun, joku opettaja ja oppilasryhmä voisi mielellään suunnitella kevään aikana oman kuntansa talkoot ja toimia "vapaaehtoisena".
7. Ministeriöt yms. tahot, jotka voisi rahoittaa heti mukaan. Rahoitus oltava selvillä mielellään ennen marraskuuta, jotta voitaisiin palkata joitakin täyspäiväisiä työntekijöitä.
8. Oma Suomi Puhtaaksi ry:n perustaminen tai ainakin taustaorganisaation hallitus tukemaan projektia.
9. Syksyinen tervetuloa töihin ja kiitoskirje kunnille.
 - 9.1 Kirjeessä pyyntö, että kunta varaa budjettiin jotain siivousrahaa ensi keväälle.
 - 9.2 Muita kehitystoiveita kylätasojen integrointiin sisällä ja keskenään SYTY :n kanssa tiiviimpi yhteistyö.
10. Alueryhmät joka maakuntaan.
 - 10.1 Aktiivisten siivoojien kiittely sähköpostilla tai muutoin ja heidän muistuttaminen, että saa suunnitella jo heti seuraavan vuoden talkoita.
11. Siivoustoiminnan rinnalle sellaista toimintaa, johon liittyy ruumiillista tekemistä. Tavoitteena on kehon käyttäminen toiminnan välineenä, mikä luo mielen sopusointua ja pysyvämpää hyvinvointia. Yhteistyössä vammais- ja mielenterveys- ja muiden sopivien järjestöjen kanssa.
12. Kiitosten lähettäminen kaikille paikallisryhmille, yhteistyökumppaneille ja muille! Kiitetään myös niitä vapaaehtoisia, jotka tekivät työtä ehkä vain syksyllä tai vähän, sillä vähänkin on paljon.
13. Mietitään, miten saataisiin kaikki jo mukana olleet kunnat uudelleen mukaan. Esimerkiksi tämän raportin julkaiseminen kannustaa kenties kuntia mukaan,

sillä onhan se mainosta kunnalle, kun ovat mukana tällaisissa hyvissä jutuissa. Kuntakyselyyn vastanneista 46 % olisi mielellään mukana ensi keväänä ja 50 % ehkä, joten myönteinen suhtautuminen on laajaa (Taulukko 2).

14. Keskitytään erityisryhmien mukaan houkuttelemiseen. RAY rahaa voisi saada esim. yhteistyössä jonkun erityisryhmän katto-organisaation kanssa, jos he lähtisivät mukaan tähän kampanjaan.
15. Lehdistö ja media mukaan. Jo syksyllä mukaan joku taho, jonka kanssa voi suunnitella mediatyötä. Mediasta joku henkilö tai luottotoimittaja, joka jo syksyn aikana on mukana.
16. Kielenhuolto ja kotisivut kuntoon. Kääntäjät ruotsille ja englannille. Ohjeistusta tulee parantaa, jotta jokainen siivoushaluinen ymmärtää, miten siivouksessa voi parhaiten auttaa.
17. Kunnille tietokanta, miten he hoitavat talkoonsa. Joka kunnalle siis oma "sivu" mihin he voivat omilla tunnuksilla kirjautua sisään ja muokata omia talkootietojaan. Tänne olisi meillä myös pääsy muokkaamaan, jos on tarve.
18. Talkoopäivä tulisi olemaan joku muu kuin perjantai. Tämä kävi ilmi kuntakyselyssä (Taulukko 3), että kunnat toivoivat jotakin muuta viikonpäivää, jotta roskat voitaisiin seuraavana työpäivänä kerätä teknisen toimen kalustolla. Kyselyn mukaan esimerkiksi keskiviikko tai torstai olisi parempi. Äitienpäivää edeltävä viikko on hyvä.

Tässä listassa yksi mielenkiintoisimmista kohdista on kohta 2. Tämä siksi, että Suomi on jo hyvin puhdas maa ja jätteiden kierrätys toimii ainakin verrattain hyvin. Tästä syystä voisimme laajentaa ja yhdistyä ensi vuoden maailmansiivoukseen yleisesti talkoilemalla, sillä se on suomalaisten oma juttu. Kuntakyselyssä kävi myös ilmi kuntien kiinnostus muunlaisiin, kuin puhtaasti siivoustalkoisiin. Tulevaisuutta varten tämä oli tärkeää infoa kampanjan järjestäjille. Esimerkiksi kylien maisemien puhdistamista risuista toivoi 18 kuntaa, samoin haravointitalkoita. Niittyjen niittämistä toivoi 10 kuntaa. Liikuntarajoitteisten ja vanhusten avustamiseen toivoi talkoita 8 kuntaa. Tämä on

merkittävää, sillä yleisestikin on puhuttu vapaaehtoistoiminnan alati tärkeämmästä asemasta yhteiskunnassa. Avainasemassa ovat jo olemassa olevat järjestöt ja yhdistykset, sillä vapaaehtoistyöstä tehdyn tutkimuksen mukaan joka kolmas suomalainen tekee vapaaehtoistyötä, jopa 18 tuntia kuukaudessa (Hakkarainen 2011).

6.2 Onnistumiset ja parannuksen paikat

Opimme kaikki paljon Suomi puhtaaksi – päivässä! -projektista. Vastaisuudessa koordinaattorin työtä tulee tarkentaa sillä nythän etenimme kevään ajan ilman ketään yhtä henkilöä, jolla olisi suuri vastuu asiasta. Green Earth ry haluaa myös tulevaisuudessa tukea hyviä hankkeita, mutta vastuuasioita on hyvä miettiä tarkemmin. Tulevaisuudessa projektilla olisi hyvä olla myös selkeämpi toimintasuunnitelma aikatauluineen, vastuuhenkilöineen ja budjetiteineen, jonka taustajärjestön hallitus on hyväksynyt ennen kuin kampanja voidaan käynnistää. Muotoilin tähän alle listan asioista jotka onnistui kampanjassa erityisen hyvin ja asioista, jotka eivät onnistuneet, jotka tulisi tehdä toisin ensi keralla.

Kampanja onnistui:

- Yhteistyön luomisessa: ministeriöt, järjestöt, kunnat, koulut ja päiväkodit mukana
- Siivouksessa: jopa 295 000 ihmistä siivosi
- Kuntia kiitettävästi mukana
- Medianäkyvyys kohtuullista
- Roskakartta netissä -> on edelleen kehityskelpoinen

Kampanjan tulee parantaa tulevaisuudessa:

- Medianäkyvydessä
- Kommunikointi taustajärjestön kanssa
- Kampanjalle yksi koordinaattori – selkeyttäisi toimintaa
- Vapaaehtoisten rekrytoinnissa

6.3 Puhtaamman ja elinvoimaisemman ympäristön puolesta

Maailmanlaajuinen huoli roskan määrästä on saanut huomiota myös Euroopan Unionissa. Komission 20.9.2011 antamassa tiedotteessa kerrotaan etenemissuunnitelman hyväksymisestä, jolla Euroopan talous muutetaan kestäväksi vuoteen 2050 mennessä. Kyse on ”resurssitehokkaasta kasvusta”. Ympäristöasioista vastaavan komission jäsenen Janez Potočnikin mukaan vihreä kasvu on ainoa kestävä kasvutapa tulevaisuudessa, niin Euroopassa kuin koko maailmassa. Teollisuuden ja ympäristön on työskenneltävä käsi kädessä – pitkällä aikavälillä hyödynnämme samoista asioista (Euroopan komissio 2011). Komission julkaiseman etenemissuunnitelman mukaan vuoteen 2020 mennessä jäte nähdään resurssina. Kaikenlainen kierrätys ja uudelleenkäyttö on myös taloudellisesti houkuttelevaa sekä yrityksille että yksityisille. Laittomien kaatopaikkojen syntyminen eliminoidaan. (European Commission 2011, 8.)

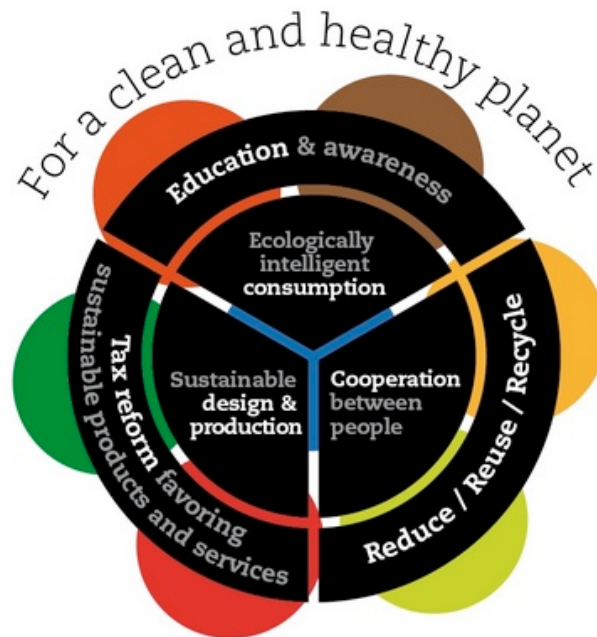
Kaikki alkaa koulutuksesta ja tietoisuuden kasvattamisesta. Suomessa ympäristöministeriö tulee julkaisemaan marraskuussa 2011 monien asiantuntijoiden artikkeleita sisältävän teoksen, jonka nimi on *Ympäristötietoisuus: Suomalaiset 2010 lukua tekemässä*. Teoksessa yksi luku käsittelee kansalaisaktiivisuuden ja vapaaehtoistyön merkitystä Suomi puhtaaksi – päivässä! -kampanjan kautta välineenä tietoisuuden kohottamiseksi. Sen on kirjoittanut projektisihteerimme Heikki H. Attila.

Maailman siivouksen nettisivuilla maalailtaan, mitä jokainen voi yksilötasolla tehdä puhtaamman ja elinvoimaisemman maapallon eteen (kaavio alla). Tässä maailman siivouksen viesti vapaasti suomennettuna:

Kun tulemme tietoiseksi jokapäiväisen elämämme, kulutusvalintojemme ja päätöksiemme ympäristövaikutuksista, voimme muuttaa toimintatapojamme ja jakaa oivalluksiamme muiden kanssa. Voimme alkaa ostamaan vähemmän, suosimaan tuotteita, jotka ovat tuotettu minimaalisella ympäristökuormituksella ja aina käyttämällä tavarat ja vaatteet loppuun asti sekä kierrättämällä kaiken.

Mikäli me kaikki tekisimme nämä valinnat, tuotteen koko tuotantoketju muuttuisi. Siten myös suunnittelijat ja tuoteistajat muuttaisivat tavaran ympäristöystävälliseksi malliksi suosien luonnollisia materiaaleja ja tuotantoprosesseja, ekologista muotoilua ja kierrätysvalmiutta. Näistä asioista puhuminen ja paikallistasolla toimiminen ei pelkästään riitä. Meidän tulee vaatia myös hallituksilta toimia,

esimerkiksi verotuksen kautta suosimalla kestävän kehityksen tuotteita ja palveluita.

Kuva: World Cleanup 2012.

Luonto on paras opettajamme. Kun arvostat itseäsi ja kunnioitat asioita joita sinulla jo on, niin saatat huomata, että et ehkä tarvitse niin paljon tavaroita. Kierätä, käytä uudelleen ja jätä hankkimatta uutta. Ideoiden jakaminen luo yhteisöllisyyttä ja on hyvä askel eteenpäin. Yhteistyö alkaa ystävien ja kavereiden sekä perheen välillä ja kasvaa kuntien välille, maiden välille, ryhmien ja järjestöjen välille. (World Cleanup 2012.)

On tullut aika kääntää uusi lehti Suomen siivouksessa ja yhdistyä ensi vuotta varten maailmansiivoukseen ja katsoa mihin se johtaa. Joka tapauksessa nämä siivouskampanjat ympäri maailmaa ovat ja ovat olleet yhteiskunnille vain ”Troijan hevosta”, joilla ajaa asennekasvatusta ihmisille. Tällaisista toimintapäivistä se muutos lähtee. Voi olla, että meillä Suomessa on jo niin siistiä, että keskitymme seuraavaksi nimenomaan koulutukseen ja ympäristötietoisuuden kasvattamiseen, sitähan moni kuntakin toivoi tekemässäni kyselyssä enemmän.

7 SUOMI ON PUHTAIN MAA MAAILMASSA

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli muodostaa kokonaiskuva Suomi puhtaaksi – päivässä! -kampanjasta ja raportoida siitä kuinka se onnistui. Tutkimuksen kohde-ryhmänä oli pääasiassa kuntien tekniset toimet, jotka ovat avainasemassa roskien poiskeräämisestä katukuvasta. Myös kampanjassa toimineita vapaaehtoisia haasteltiin. Tavoitteena oli tuottaa arvioivaa tutkimustietoa, miten kampanjaa voi kehittää jatkossa. Toivottavasti monet uudet vapaaehtoistöistä kiinnostuneet tarttuisivat teemaan ja lähtisivät järjestämään kampanjoita omilla paikkakunnillaan.

Arviointiraportti julkaistaan internet-osoitteessa www.suomipuhtaaksi.fi, josta sen voi kaikki lukea. Tarkoituksena on myös, että kunnat näkisivät toistensa tuloksia ja voisivat vertailla – ehkä naapurikunnat voisivat jopa haastaa toisiaan leikkimieliseen kilpailuun, kuten Tampere ja Turku tekivät. Lisäksi esimerkiksi ympäristöjärjestöt ja muut kampanjassa mukana olleet tahot voivat käyttää tämän opinnäytetyön tuloksia, esimerkiksi jos haluavat tietoa kuntien asenteista siivoamiseen. Arviointiraportista tehtiin jo noin kuuden sivun tiivistelmä, joka lähetettiin muun muassa mukana olleille ministeriöille. Lisäksi tämä tullaan kääntämään englanniksi kansainväliselle Lets Do It! -liikkeelle kertomukseksi ja malliksi muille miten siivous Suomessa sujui.

Moneen kertaan kampanjan edetessä kävi ilmi, että byrokratia on helposti esteenä, kun ihminen haluaa edistää jotakin asiaa nopeasti. Kuntien virkamiehet saattavat olla vastahakoisia resurssien puuttuessa. Saattaa myös olla ihan päivästä kiinni, onko joku vastaanottavaisella mielellä tai ei. Toisaalta niinkin selvään toimintaan, kuin siivoamiseen ei tarvita kovasti paperihommia tai lupia ainakaan julkisilta alueilta, sen todistaa esimerkiksi Helsingin Yliopiston Ylioppilaskunnan Facebookissa keväällä 2011 lanseeraama ”Kerään omat roskani Vappuna!” -tapahtuma, joka sai hyvin julkisuutta ja innosti ihmisiä siivoamaan: tapahtumaan ilmoittautui nopeasti yli 37 700 ihmistä (HYY 2011).

Ihmisten asenteet ja käyttäytyminen ovat myös roskaamisen kohdalla helposti ristiriidassa. Toisten ihmisten roskaamista yleisesti kyllä paheksutaan, mutta rima on kor-

kealla mennä siitä suoraan huomauttamaan julkisella paikalla. Taustalla on kenties pelko vihamielisestä kohtaamisesta. Myös toisten sotkujen siivoamista kenties hävetään, helposti ajatellaan, että on noloa poimia roskia kadulla. Lisäksi tutkimusten mukaan suurissa yleisötapahtumissa ihmisten omavastuu ikään kuin katoaa, kun ”kaikki muutkin roskaavat” (YLE 2011). Roskaaminen tai vastaavasti ympäristön siistinä pitäminen on meidän kaikkien ongelma – tai mahdollisuus. Vastuu ympäristöstämme on meidän jokaisen.

Joka tapauksessa Suomi lukeutuu maailman puhtaimpien maiden joukkoon. Columbia- ja Yale-yliopistojen laatiman Environmental Performance Index (EPI) -ympäristövertailun mukaan Suomi oli vuonna 2009 maailman neljänneksi puhtain maa Sveitsin, Norjan ja Ruotsin jälkeen. Vuonna 2010 Suomi oli tippunut sijalle 12 (Environmental Performance Index 2011). Tutkimuksessa vertailtiin saasteiden vaikutusta ihmisiin ja maiden ekosysteemien puhtautta sekä elinvoimaisuutta. Vertailussa otettiin huomioon maiden talousrakenteet ja valmiudet ympäristönsuojeluun. Suomi sai erityisesti ilman ja veden puhtaudesta korkeat pisteet, mutta järkyttävän huonot Itämeren suojelusta sekä kasvihuonepäästöistä, jotka ovat edelleen liian korkealla. (mt. 2011.)

Suomen puhtauteen ja yleisilmeeseen maailmalla on paneutunut myös Suomen maabrändivaltuuskunta, jonka raportti julkaistiin viime vuoden lopussa. Siinä toivotaan muun muassa, että Suomen järvivedet olisivat juomakelpoisia vuoteen 2030 mennessä. Maabrändivaltuuskunnan raportissa annetaan sellaisia tehtäviä kaikille kansalaisille, jotka ovat toteutuneet Suomi puhtaaksi – päivässä! -kampanjassa hienosti. Esimerkiksi: ”Tehtävä kaikille suomalaisille: Järjestä talkoot. Osallistu edes. Puhukaa siitä, mikä talkoissa on parasta.” ”Tehtävä kunnanjohtajille: Kunnat tuotteli-aaseen yhteistyöhön yhdistysten kanssa.” ”Tehtävä Suomelle: Miksi tuoda Superfoodia ulkomailta, kun meillä on metsät täynnä mustikkaa?” (Tehtävä Suomelle 2011). Näkemyksemme mukaan Suomi puhtaaksi – päivässä! -kampanja on edistänyt Suomi-kuvaa sekä Suomessa että maailmalla, mutta paljon on vielä tehtävä, että Suomi olisi tilastoissakin maailman puhtain maa.

Suomi voi todella olla näyttämässä esimerkkiä. On tärkeää nostaa esille teemoja, jotka ylittävät kaikki mieleemme luomat rajat – uskontojen, kielten, kulttuurien ja vaurau-

den rajoitteet. Ympäristönsuojelu, rakkaus ja toisista välittäminen voisivat olla sellaisia yhteisiä asioita. Ne synnyttävät yhteisöllisyyttä, koska ovat lopulta paljon voimakkaampia asioita, kuin ne, jotka erottavat meitä ihmisiä toisistaan. Yhteisöllisyys luo sen voiman jolla luottamus syntyy. Toisten arvostus on paras ja voimakkain lääke kommunikoinnissa, tämä projekti pyrkii viljelemään sitä koko maailmassa.

www.suomipuhtaaksi.fi -sivujen taustakuva Langinkoskelta. Kuva: Marianne Rintala

LÄHTEET

- Cleanup Estonia 2008. Cleanup Estonia Fin sub. Video. Viitattu 10.7.2011.
http://www.youtube.com/watch?v=TpmF51WMUYo&feature=player_embedded.
- Croft, John 2007. Dragon Dreaming. John Croft's Dragon Dreaming Presentations 2/2007. Viitattu 10.7.2011. <http://transitionculture.org/2007/02/21/john-crofts-dragon-dreaming-presentations/>
- Environmental Performance Index (EPI) 2010. Finland. Viitattu 24.5.2011.
<http://www.epi.yale.edu/Countries/Finland>.
- European Commission 2011. Roadmap to a Resource Efficient Europe. Etenemissuunnitelma 20.9.2011. Viitattu 20.9.2011.
http://ec.europa.eu/environment/resource_efficiency/pdf/com2011_571.pdf
- Euroopan komissio 2011. Komissio viitoittaa tietä resurssitehokkaalle kasvulle. Tiedote 20.9.2011. Viitattu 20.9.2011.
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/1046&format=HTML&aged=0&language=FI&guiLanguage=en>
- Eve Mantu/YLE 2011. Miten onnistui Suomen puhdistaminen päivässä? Blogin kommenttiteksti. Viitattu 30.5.2011. <http://blogit.yle.fi/eve-mantu/miten-onnistui-suomen-puhdistaminen-paivassa#comments>.
- Green Earth ry 2011. Viitattu 20.7.2011. <http://www.greenearth.fi/>.
- Hai Moldova! 2011. Viitattu 20.7.2011. <http://www.hai.md/>.
- Hakkarainen, Pirkko 2011. Vapaaehtoistoiminta Suomessa. Kansalaisareena ry. Luettu 20.9.2011. <http://www.kansalaisareena.fi/index.php?sivu=tovapaaehttoim>
- Haverinen, Risto 2008. Miksi kaupunkilainen roskaa? Rakennusviraston verkkokysely- tutkimus. Viitattu 9.5.2011.
<http://www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut/tutkimuskatasaukset.html>.
- Hintikainen, Jaani 2010. Projektisuunnitelman palasia. SPP -kokous 26.11.2010
- Helsingin kaupunki 2011. Tervetuloa siivoustalkoisiin 24.4.-30.5.2011. Tiedote. Viitattu 20.5.2011. <http://www.suomipuhtaaksi.fi/node/133>
- Helsingin Sanomat 2011. Talkoiden tavoitteena siivota Suomi päivässä. Julkaistu uutinen 1.5.2011.
<http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/Talkoiden+tavoitteena+siivota+Suomi+p%C3%A4iv%C3%A4ss%C3%A4/1135265791972>

- Hs.fi 2011. Sakkorangaistus ei ole hillinnyt roskaamista Ruotsissa. Julkaistu uutinen 18.8.2011. Viitattu 28.8.2011.
<http://www.hs.fi/ulkomaat/artikkeli/Sakkorangaistus+ei+ole+hillinnyt+roskaamista+Ruotsissa/1135268630183>
- HYY 2011. Kerään omat roskani vappuna. Facebook-tapahtuma.
<https://www.facebook.com/event.php?eid=197424953628203>
- Hyvinkään Laurea-ammattikorkeakoulu 2011. Viitattu 20.5.2011.
<http://www.tulihengen.com/mantsala/Etusivu.html>.
- Japa ry 2011. Jyväskylä puhtaaksi päivässä 14 000 talkoolaisen voimin. 28.4.2011. Tiedote. Viitattu 20.8.2011. <http://www.sotkutontapaivaa.fi/>
- Jätehuoltolaki 1993. Finlexin internetsivusto. Viitattu 28.8.2011. <Http://www.finlex.fi>.
- Kaaro, Jani 2011. Tutkijat: Roskainen ympäristö ruokkii stereotyyppisiä näkemyksiä. Julkaistu uutinen 12.4.2011. Viitattu 20.7.2011.
<http://www.hs.fi/ulkomaat/artikkeli/Tutkijat+Roskainen+ymp%C3%A4rist%C3%B6+ruokkii+stereotyyppisi%C3%A4+n%C3%A4kemyksi%C3%A4/1135265330449>
- Karreinen, Lari & Halonen, Maria & Tennilä, Meri (toim.) 2010. 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: ViSiLi.
- Let's do it World a 2011. Let's do it! Viitattu 20.7.2011. www.letsdoitworld.org.
- Let's do it World b 2011. Cleanups today in Moldova, Ukraina and Lithuania. 16.4.2011. Tiedote. Viitattu 23.8.2011. <http://www.letsdoitworld.org/news/article-19>
- Let's Do It World – Facebook 2011. World Cleanup 2012. Viitattu 4.9.2011.
<https://www.facebook.com/letsdoitworld>
- Luonnon kirjo 2011. Uutiskirje luonnon monimuotoisuudesta. Julkaistu 13.5.2011. Viitattu 28.8.2011. http://mmm.multiedition.fi/syke/luonnon_kirjo/2011/2-2011/1-strategia.php?_nlid=68048
- Merimaa, Juha 2008. Roskat roskiin ja tumpit taskuun. Helsingin Sanomat 9.1.2008. Viitattu 29.8.2011. <http://www.hs.fi/arkisto>.
- Musora Bolshe Net 2011. Viitattu 24.5.2011. <http://musora.bolshe.net/>.
- Orava, Heidi & Viinikainen, Ida-Susanna 2008. Vain heikot roskaavat. Opinnäytetyö: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 28.8.2011.
www.sotkutontapaivaa.fi/pdf/tutkimusraportti.pdf
- Panimoliitto 2010. Suomi on juomapakkausten kierrätyksen mallimaa. Tiedote 10.6.2010. Viitattu 19.5.2011. www.palpa.fi/files/palpafi/Uutiset/palpa-tiedote-100610.pdf.

- Petrovic, Nara 2010. End of February in Slovenia; 48 days to go till April 17! Viitattu 24.5.2011. <http://www.letsdoitworld.org/news/article-5>.
- Petrovic, Nara 2011. Ocistimo Slovenijo v enem dnevu! Final report. Ljubljana: Ecologists without borders association. <http://www.ocistimo.si/>.
- Puohiniemi, Martti 2002. Arvot, asenteet ja ajankuva. Espoo: Limor.
- Roska päivässä -liike 2011. Roska päivässä - liikkeen kotisivut. Viitattu 25.8.2011. <http://www.roskapaivassa.net>.
- Siisti Kaupunki 2011. Mikä on siisteyskampanja? Viitattu 28.8.2011. <http://www.siistikaupunki.fi/index.php?mid=1&pid=76>
- Suorsa, Nina 2011. Sisäasiainministeriön ETNO – Etnisten suhteiden neuvottelukunnan sihteerin haastattelu 4.5.2011. Helsinki.
- Tehtävä Suomelle 2011. Maabrändivaltuuskunnan loppuraportti. Viitattu 20.5.2011 www.tehtavasuumelle.fi/.
- Tuntitili 2011. Munamies tilittää vapaapalokunnalle 42 tuntia. Montako sinä? Viitattu 28.8.2011. <http://www.tuntitili.fi/etusivu/>
- Turku 2011. Siivoustalkoiden kisa Tampereen kanssa päättyi tasapeliin. Tiedote 26.5.2011. Viitattu 20.8.2011. <http://www.turku.fi/public/default.aspx?uielements=4&nodeid=2931&contentid=265742>
- Tuunila, Maija 2011. Lakaisukoneenkuljettaja on edelleen pikkupoikien toiveammatti. Julkaistu uutinen 2.5.2011. Viitattu 20.8.2011. <http://m.yle.fi/w/uutiset/yle24/ns-yduu-3-2541309>
- Uusi Suomi 2011. Lehti: Kaljakellunta paisuu – jopa 50 000 €:n siivouslasku. Julkaistu uutinen 19.7.2011. Viitattu 28.8.2011. <http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/114023-lehti-kaljakellunta-paisuu-%E2%80%93-jopa-50-000%E2%82%ACn-siivouslasku>
- YLE 2011. Omavastuu katoaa kun kaikki muutkin roskaavat. Julkaistu uutinen 1.5.2011. Viitattu 20.8.2011. http://yle.fi/alueet/tampere/2011/05/omavastuu_katoaa_kun_kaikki_muutkin_roskaavat_2544171.html?origin=rss
- World Cleanup 2012. Viitattu 2.9.2011. <http://www.letsdoitworld.org>
- Suomi puhtaaksi – päivässä!
<http://www.suomipuhtaaksi.fi/>

LIITTEET

Liite 1: Flajjeri

IDEA on yksinkertainen: Siivotaan koko Suomi puhtaaksi roskista ja roskaantumisalueista ja kaunistetaan sekä maaseutu- että kaupunkiympäristöä - yhdessä päivässä koko kansan talkoina.

...SEURAUKSET ovat moniulotteiset: ympäristötietoisuuden kohoaminen sekä talkoohengen ja yhteisöllisyyden elpyminen.

www.suomipuhtaaksi.fi,
 sähköposti: info@suomipuhtaaksi.fi,
 facebook-ryhmä: Suomi puhtaaksi - päivässä!

Jo kuusi euroopan maata on siivottu onnistuneesti.
 - NYT on suomen vuoro!

Tule mukaan toimintaan,
 yhdessä toteutamme Suomen historian suurimmat ympäristötalkoot!

Liite 2: Milla Paloniemen sarjakuva

Liite 3: Järjestöyhteistyökirje

Suomi puhtaaksi – päivässä!
Green Earth ry
www.suomipuhtaaksi.fi

Helsinki 22.03.2011

Yhteistyökumppaniksi Suomi puhtaaksi – päivässä! -ympäristökampanjaan

Arvoisa vastaanottaja,

Järjestämme toukokuun 6. päivänä 2011 Suomen historian suurimmat ympäristötalkoot. Tavoitteenamme on koota satoja tuhansia ihmistä siivoamaan talkoilla kaunis maamme roskista. Siivotaan roskaantumisalueet luonnossa sekä kaikki Suomen kunnat ja kaupungit yhdessä päivässä. Saaristo ja Lappi siivotaan kesäkuussa.

Kutsumme järjestönne yhteistyökumppaniksi ja pyydämme teitä haastamaan kaikki jäsenet mukaan ympäristötalkoisiin.

Suostumuksenne kumppaniksemme voitte antaa meille sähköpostilla osoitteeseen info@suomipuhtaaksi.fi, jolloin sijoitamme nimenne kampanjan kotisivulle.

Kumppanuus ei aiheuta taloudellisia velvoitteita kummallekaan osapuolelle. Toivomme, että suostumuksenne jälkeen lähetätte jäsenillenne tiedotteen päätöksestänne tukea kampanjaa ja kehotuksella osallistua koko kansan talkoisiin.

Päätukijamme on Ympäristöministeriö ja suojelijamme Tasavallan presidentti Tarja Halonen. Muita yhteistyökumppaneita on mm. Sisäasiainministeriö, Opetus- ja Kulttuuriministeriö, Metsähallitus, Geokätköilijät ja runsas joukko muita valtakunnallisia järjestöjä kuten 4H.

Kampanja on osa maailmanlaajuista liikettä Let's Do It! www.letsdoitworld.org, jonka puitteissa on siivottu jo Viro, Latvia, Liettua, Portugali, Slovenia ja Romania. Mukana on ollut jo yli miljoona ihmistä. Suomessa kampanjan takana on Green Earth ry. Haluamme tehdä sen parhaiten maailmassa – suomalaisella tavalla!

Ystävällisin terveisin,
Marianne Rintala
projektisihteeri
marianne@suomipuhtaaksi.fi
GSM 050 434 94 17
info@suomipuhtaaksi.fi

Liite 4: Kuntakirje

Hei Nurmijärvi!

30.3.2011

Kuntanne ympäristöviranomaisen sai jokin aika sitten tiedotteen ja haasteen osallistumisesta Suomi puhtaaksi – päivässä! –ympäristönsiivouskampanjaan. Siivouspäivä on perjantai 6.5.2011.

Kampanjamme kerää talkooväen, joka siivoaa mahdollisuuksien mukaan koko kunnan alueen siistiksi roskista ja roskaantumisalueista. Tällöin kustannuksia ei kerry kunnallenne roskien keruusta lainkaan, vaan kannatte kortenne kekoon huolehtimalla roskien asianmukaisesta poiskuljetuksesta. Roskaantumisalueista voi kuka tahansa ilmoittaa sivulla <http://suomipuhtaaksi.fi/node/17>.

Jotta kampanjan Uudenmaan alueryhmän koordinaattorina voisin alkaa lähettää kutsukirjettä talkoisiin kuntanne yhdistyksille ja muille toimijoille, olisi hyvä tietää mahdollisimman pian, otatteko haasteen vastaan. Tällöin voin kertoa mahdollisille talkotoimijoille, että roskien poiskuljetus järjestyy kunnan toimesta eikä talkooväen tarvitse huolehtia tästä. Tämä toimii kannustimena lähteä mukaan talkoilemaan!

Tampereen pormestari Timo P. Nieminen haastoi 10.3.2011 kaikki Suomen kunnat osallistumaan kampanjaan. Ympäristöministeriön kansliapäällikkö Hannele Pokka haastoi muut ministeriöt ja joukko julkisuuden henkilöitä haastoi omien kotiseutujensa toimijat. Kampanjan suojelijana on Tasavallan presidentti Tarja Halonen.

Idea siivota koko maa yhdessä päivässä lähti Virosta. Maan siivoamisen kustannukset vuonna 2008 olivat 500 000 euroa, kun virkamiestyönä toteutettuna tämä olisi maksanut noin 22 miljoonaa euroa.

Kampanjan nettisivuilla olevalla kuntakartalla <http://suomipuhtaaksi.fi/spp> on vielä liian vähän hymyileviä naamoja eli haasteen vastaanottaneita kuntia. Toivomme, että kuntanne on ensimmäisten joukossa muuttamassa karttaa hymyilevämpään suuntaan!

Ilmoittattehan kampanjaan mukaan lähtemisestä mahdollisimman pian sähköpostitse minulle sekä kopiona kuntavastaava Maria Tuomaalalle kunnat@suomipuhtaaksi.fi, kiitos! Tervetuloa mukaan Suomen historian suurimpaan ympäristökampanjaan!

Uudeltamaalta mm. Helsinki, Vantaa, Espoo, Kauniainen, Kerava, Tuusula ja Sipoo on jo mukana!

Ystävällisin terveisin,
Marianne Rintala
+358 50 434 9417
marianne@suomipuhtaaksi.fi
www.suomipuhtaaksi.fi

Liite 5: Lehdistötiedote

Lehdistötiedote 19.04.2011

Näin Suomi siivotaan yhdessä päivässä

Suomi puhtaaksi - päivässä! - ympäristökampanja haastaa jokaisen mukaan Suomen suurimpiin ympäristötalkoisiin. Tarkoituksena on siivota yhdessä päivässä roskaantumisalueet koko Suomen luonnosta - 6.5.2011. Lappi siivotaan 18.6.

Kampanjassa tarvitaan järjestelijöitä joka kuntaan. Tule rakentamaan alueryhmiä ja tukemaan kuntaasi kampanjassa. "Kaikille löytyy tekemistä", sanoo projektisihteeri Maria Tuomala.

"Ennen siivouspäivää on tarkoitus kartoittaa luonnosta roskaantuneet alueet, jotta talkoopäivänä voidaan keskittyä siivoamiseen. Kartoittamisessa jokainen ulkona liikkuja voi olla avuksi. Koirasi iloksi voit vaikka tehdä joka päivä erilaisia reittejä", toteaa kampanjan projektisihteeri Marianne Rintala.

Löytämäsi roskaantumisalueet voit merkitä Roskakarttaan, katso lisätietoja <http://www.suomipuhtaaksi.fi/node/17>.

Uudeltamaalta, Varsinais-Suomesta ja Hämeestä on mukana jo lähes 70% kunnista. Valtakunnallinen siivouspäivä on perjantai 6.5., jotta koululaiset voivat osallistua ryhminä. Siivouspäivä voi toki vaihdella kuntakohtaisesti. Tarkista asia Kuntakartaltamme.

Kylätoimikunnat voivat myös ottaa yhteyttä tekniseen toimeen, josta kunta toimittaa mahdollisuuksien mukaan kalustoa. Roskakartaltamme voi nähdä siivousta kaipaavat alueet. "Pääasia on, että siivotaan!", sanoo Marianne Rintala

Kampanjan taustaa

Siivoushaasteen ovat vastaanottaneet myös seuraavat tunnetut suomalaiset; Miss Suomi 2011 Pia Parkarinen, viime vuoden pakolaisnainen Nasima Razmyar, näyttelijä Jani Toivola, muusikko Yona, muusikko Puppa J, Turun Linnateatterin johtaja Mikko Kouki ja Munamies.

Tasavallan presidentti Tarja Halonen toimii kampanjan suojelijana.

Siivoustalkoot on osa maailmanlaajuista liikettä **Let's Do It!**, jonka tavoitteena on siivota koko maailma. Idea lähti Virossa, jossa siivottiin kolme vuotta sitten. Yli miljoona ihmistä on jo siivonnut ympäri Eurooppaa: Latviassa, Liettuassa, Portugalissa, Sloveniassa ja Romaniassa.

Suomessa kampanjan taustalla on voittoa tavoittelematon yhdistys Green Earth ry.

Kampanjaa tukevat mm. Ympäristöministeriö, Sisäasiainministeriö sekä Opetus- ja kulttuuriministeriö. Muita yhteistyökumppaneita on mm. Metsähallitus, sekä runsas joukko valtakunnallisia järjestöjä kuten 4H, Omakotiliitto ja Varusmiesliitto.

viikkouutiset | Sunnuntaina 3. huhtikuuta 2011

Jo yli 30 kuntaa mukana Suomen suurimmissa siivoustalkoissa

VIKKOUUTISET

■ Suomi puhtaaksi - päivässä! -ympäristökampanja haastaa jokaisen mukaan Suomen suurimpiin ympäristötalkoisiin. Tasavallan Presidentti Tarja Halonen toimii kampanjan suojelijana.

Kampanjan tarkoitus on siivota yhdessä päivässä roskat ja roskaantumisalueet Suomen luonnosta koko kansan talkoiluilla - 6.5.2011. Lappi siivotaan 18.6.2011.

Tampereen Pormestari **Timo P. Nieminen** on haastanut kaikki Suomen kunnat mukaan siivoustalkoisiin.

- Kaupungin viihtyisyyteen vaikuttaa vahvasti kaupungin

siisteys. Siisteys on meistä jokaisesta kiinni, Nieminen sanoo.

Ennen talkoita roskaantumisalueet kartoitetaan. Sivulla www.suomipuhtaaksi.fi on kartoitusohjelma, jonka karttaan jokainen voi merkitä puhdistusta tarvitsevia alueita. Tähän mennessä yli 30 kuntaa on mukana järjestämässä koko kansan talkoita. Kampanja tavoittaa jo siis 1,5 miljoonaa suomalaista. Viikkouutisten alueelta Tuusula ja Kerava ovat huomanneet siivouksen tarpeellisuuden, Järvenpää ei ole vielä mukaan ilmoittautunut.

- Nyt on toiminnan aika, sanoo kampanjan projektisihteeri **Heikki H. Attila**.

Kotikulmat siistiksi

VARTIN KYSYMYKSET Suomi puhtaaksi -päivässä -ympäristökampanjan vetäjälle Marianne Rintalalle

» Mikä on Suomi puhtaaksi -päivässä?

-Se on valtakunnallinen ympäristökampanja, jonka tarkoituksena on haastaa kaikki kansalaiset mukaan maamme suurimpiin ympäristötalkoisiin. Suomi on siis tarkoitus siivota roskista yhden päivän aikana.

» Koska siivous toteutetaan?

-Päiväksi on valittu perjantai 6. toukokuuta. Tuolloin ei ole vielä kesä, mutta maa on sulanut ja roskat ovat paljastuneet maasta. Poikkeuksena on Lappi, joka siivotaan vasta 18. kesäkuuta sekä saaristo, jonka kampanjapäivä on vielä avoin.

» Miten kampanjaan voi osallistua?

-Avainasemassa ovat kunnat, jotka informoivat asukkailleen tarkemmin osallistumismahdollisuuksista. Ohjeet kannattaa käydä katsomassa kotikunnan verkkosivuilta. Tällä hetkellä kampanjassa on mukana parisensataa kuntaa. Yhteistyökumppaneinamme on myös tasavallan presidentti, kolme ministeriötä sekä joukko valtakunnallisia järjestöjä ja yhdistyksiä.

» Kaikki laittavat toukokuussa rukkaset käteen, niinkö?

-Kampanjaan voivat osallistua kaikki kansalaiset pienistä lapsista eläkeläisiin. Toiveena on, että kampanjaan osallistuttaisiin suurempina ryhminä kuten asukasyhdistyksinä, koulu- luokkina tai alueellisten yhdistysten kautta. Toki yksittäisten kansalaistenkin on lupa osallistua.

» Eikö roskia siivota keväisin vastaavalla tavalla jo muutenkin?

-On monia kuntia, joissa yhteistyö esimerkiksi asu-

MINNA LUOMA

MARIANNE RINTALAN mukaan Suomi puhtaaksi -päivässä -kampanjan yhtenä tavoitteena on herätellä suomalaisten nukuksissa ollutta talkoohenkeä.

tarjoaa siivousvälineet ja roskien kuljetuksen ja kuntalaiset siivoavat talkoilla. Näin ei kuitenkaan tapahdu koko Suomessa.

» Mitkä roskat ovat nyt erityisesti kiikarissa?

-Kaikki roskat siivotaan, mutta nyt kartoitamme suurempia jätealueita teiden ja metsien varrelta. Yleensä tällaiset alueet ovat laittomia, ja niistä löytyy myös ongelmajätteitä.

» Miten alueet kartoitetaan?

-Toivomme kansalaisilta tarkkoja silmiä heidän liikkuessaan luonnossa juuri nyt. Verkkosivuilamme on karttapalvelu, jonne kuka tahansa voi käydä merkitsemässä omat havaintonsa. Tavoitteena on, että siivoajat "adoptoisivat" kart-

FAKTA

LAHDEN TAKAA SUOMEEN

» Suomi puhtaaksi -päivässä -ympäristökampanjan juuret ovat Virossa.

» Maassa tapahtuma näki päivänvalon vuonna 2008.

» Virosta kampanja levisi naapurimaihin Latviaan ja Liettuaan sekä Portugaliin, Sloveniaan ja Romaniaan.

» Suomessa kampanjan järjestää Green Earth ry., joka on epäpoliittinen ja voittoa tavoittelematon yhdistys.

» Keskiseltä Uudeltamaalta kampanjaan osallistuvat ainakin Tuusula, Kerava, Järvenpää sekä Hyvinkää.

» Lisää tietoa kotikunnan verkkosivuilta sekä www.suomi-puhtaaksi.fi.

ta kampanjaan osallistuvasta kunnasta.

» Entä jos ne eivät tule?

-Ne jäävät karttaan muistuttamaan olemassaolostaan. Toki alueet voi siivota myöhemminkin.

» Anna vielä vartti vinkki

-Lähes kaikilla luonnosta ja ympäristöstä roskilla on oma arvonsa. Pienestä muovipullosta saa palauttamalla melkein neljänneseuron.

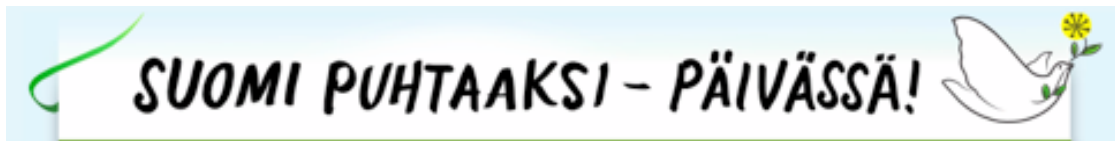
MINNA LUOMA

Vartti Keski-Uusimaa 20.4.2011

Seuraavalla sivulla: Suomenmaa 4.5.2011 ja Helsingin Sanomat 7.5.2011

Liite 7: Webropol-kyselykaavake

Suomi puhtaaksi – päivässä! -siivoustalkoot järjestettiin menestyksekkäästi ensimmäistä kertaa

Siivouspäivä oli 6.5.2011. Talkoissa oli mukana 172 kuntaa ympäri Suomen, sisältäen kaikki suurimmat kaupungit.

Tarkoituksena oli siis siivota yhdessä päivässä roskaantumisalueet Suomen luonnosta - koko kansan talkoilla. Arviomme mukaan noin 300 000 ihmistä osallistui. **Kiitos kaikille mukana olleille siivoajille!**

Usean tahon pyynnöstä haluamme järjestää kampanjan uudelleen ehkä jo syksyllä - haravointitalkoot! Lisäksi haluaisimme aktivoida kansalaisia lumenluontitalkoisiin talvella, mikäli lunta tulee viime vuoden malliin. Käytössämme on ainutlaatuinen verkosto, joka luo yhteisöllisyyttä.

Kerro meille toiveesi!

1. Yhteystiedot

Kunta / Yritys / Organisaatio *

Nimi *

Virka

Puhelin

Sähköposti *

2. Kunnan / Yrityksen / Organisaation osallistuminen Suomi puhtaaksi -talkoisiin

- Oli hyvä kokemus
- Ei ollut hyvä kokemus
- Emme osallistuneet Suomi puhtaaksi -talkoisiin
- Emme olleet kuulleet tästä ennen

3. Oliko siivouspäivä pe 6.5.2011

- Hyvä ajankohta
- Huono ajankohta
- Joku muu päivä olisi ollut parempi, mikä:

4. Jäikö siivouksen jälkeen kuntaanne roskaantumisalueita?

- Ei jäänyt
- Kyllä jäi, yhteyshenkilö asiassa on:

5. Tuletteko mukaan ensi keväänä?

- Kyllä
- Ei, koska:
- Ehkä

6. Mitä muuta toivotte Suomi puhtaaksi - päivässä! -kampanjalta? Voit ruksata useamman vaihtoehdon.

- Puistojen haravointi
- Kukkien istutus julkisiin tiloihin
- Lähiruokapuutarhoja taajama-asukkaille
- Kylien maisemien puhdistamista risuista
- Niittyjen niittämistä
- Järvien tai jokien puhdistamista
- Myrskykaatoihin talkoita, lähienergiaa sosiaaliapuna
- Liikuntarajoitteisten ja vanhusten avustamista
- Aitojen korjaaminen tai maalaus
- Julkisivujen maalaaminen tai ehostus
- Lisää laittomien roskaantumisalueiden siivoustalkoita?
- Lisää tiedotusapua ja ohjeita talkoiden järjestämiseksi
- Muuta, mitä?

7. Muita terveisiä kampanjan järjestäjille:

8. Keväällä 2011 talkoisiin osallistuneet:

Kuinka monta teidän kunnassa oli talkoolaisia? Arvio riittää.

9. Keväällä 2011 talkoisiin osallistuneet:

Kuinka paljon roskaa tuli kerättyä?

Yhdessä saamme asennemuutosta aikaiseksi ja roskaaminen loppuu.

Kiitämme antamastanne ajasta sekä talkoisiin että tähän kyselyyn ja toivotamme puhdasta ja kaunista kesää!

www.suomipuhtaaksi.fi

Marianne Rintala

Projektisihteeri

marianne@suomipuhtaaksi.fi

050-4349417